

RUDA

ČASOPIS POSLOVNEGA SISTEMA PREMOGOVIK VELENJE
januar 2005, številka 1, leto XXXIX

Leto 2004 brez rdečih številok

stran 4

Za dialog s prizadetimi krajanji

stran 6

Nov sistem sprejmimo kot način življenja

stran 8

Dohodnina po novem zakonu

stran 12

4 Leto 2004 brez rdečih števil

V letu 2004 smo odkopali 4.195.953 ton premo- ga z boljšo kalorično vrednostjo, kot je dolgoletno povprečje. To in zniževanje stroškov bo med drugim pripomoglo, da bomo lanske leto sklenili brez rde- čih števil

5 Uspešno poslovno leto HSE

6 Za dialog s prizadetimi krajanji

Krajanji Šoštanja znova opozarjajo na tresenje tal. Za zbiranje pritožb bomo odprli neprekinjeno do- stopno telefonsko številko, z rudarjenjem ugotovlje- no škodo na objektih pa bomo poravnali.

8 Nov sistem sprejmimo kot način življenja!

3. januarja je začel v Premogovniku Velenje in HTZ IP delovati nov informacijski sistem MFG/PRO. Z njim naj bi povezali vse procese v podjetjih ter za- gotavljali podatke za analizo stanja v vsakem tren- utku.

11 Trendi so obrnjeni navzgor

12 Dohodnina po novem zakonu

1. januarja je začel veljati nov Zakon o dohodnini, vendar pa bomo letos oddali dohodninsko napoved za leto 2004, ki velja še po starem zakonu.

15 Spremembe tudi na inovacijskem področju

16 Poklici v rudarstvu so strateškega pomena

18 Brano in slišano o Premogovniku

19 RGP zaključil dela v Šentvidu

20 Izobraževanje in usposabljanje v HTZ IP

V HTZ IP izboljšujejo izobrazbeno strukturo zapo- slenih z različnimi oblikami izobraževanja in uspo- sabljanja. Med njimi je tudi finančna podpora študi- ju ob delu, kjer se sedaj izobražuje 33 sodelavcev.

24 Šaleška jezera – razvojni potencial

25 Med družbeniki TRC Jezero tudi BTC

26 Živim in delam varno: Varnost doma

28 Sreča stanuje v sedmem nadstropju

30 Visoke kazni za večjo varnost

31 Jahorina - gostiteljica 14. OI

32 Zdravje: Klamidija

34 Športno društvo

Časopis poslovnega sistema
Premogovnik Velenje,
januar 2005, številka 1

Izdajatelj

Poslovni sistem Premogovnik Velenje

Uredništvo

Glavna in odgovorna urednica:
Diana Janežič

Novinarka in lektorica: Dragica Marinšek

Oblikovanje: Ivo Hans Avberšek
Naslov: Uredništvo Rudarja,
Partizanska 78, 3320 Velenje,
tel. 03/899 61 00, int. 63-96,
fax. 03/5869-131

E-mail: Diana.Janezic@rlv.si,
Ivo.Avbersek@rlv.si

Uredniški odbor

Božena Steiner, predsednica,
Tatjana Krenker - gospodarsko
področje, Boris Potrč - tehnično
področje, Bojan Stropnik - razvoj-
no področje, Tomo Lipnik - sin-
dikar, Pavel Župevc - svet delav-
cev, Janja Juvan - IP HTZ, Mojca
Ževart - ERICo, Metka Marič -
Gost, Borut Zager - Habit, Ivan
Pečovnik - RGP, Milena Krofl -
PLP, Miro Sitar - Telkom sistemi,
Jožica Peterlin - športno društvo

Grafična priprava

Eurograf, d.d. Velenje
Tisk

Eurograf, d.d. Velenje
Naklada 4000 izvodov

Mesečnik Rudar prejemajo zapo-
sleni v poslovnem sistemu Pre-
mogovnik Velenje brezplačno.
Davek na dodano vrednost po
stopnji 8,5%. Poština plačana
pri pošti 3320.

Z novim informacijskim sistemom bomo pridobili vsi!

Eden večjih in zelo obsežnih razvojnih projektov, ki smo se jih lani lotili v poslovnem sistemu, je prenova informacijskega sistema. Po petnajstletnem iskanju primerne sistema smo našli posrečeno kombinacijo informacijskega sistema ameriškega podjetja QAD, ki je primeren za uvedbo v naša podjetja in hkrati ima naša pridružena družba pogodbo za njegovo trženje v vseh državah bivše Jugoslavije.

V upravi se zavedamo, da je projekt MFG/PRO izjemno zahteven in ima vso prioriteto.

Ob uvajanju MFG/PRO v Premogovniku Velenje, HTZ in PLP se je pokazalo, da imamo med našimi sodelavci veliko nadarjenih in sposobnih, ki so se zelo potrudili in tesno sodelovali z vodstvi službe informatike in našim pridruženim podjetjem M2M, d.o.o. Kar lepo število sodelavcev v poslovnem sistemu je delno že usposobljenih za uvajalce tega sistema tudi v drugih podjetjih.

To so naše naloge za prihodnost, trenutno pa je najpomembnejše, da novi informacijski sistem uvedemo in nadgradimo v naš poslovni sistem.

Skorajda ni zaposlenega v tehničnih in ostalih spremljajočih službah, ki ne bi bil kakorkoli pri svojem delu povezan z računalnikom in nekako vsi čutimo, da smo in še bomo potrebovali veliko koncentracije in strpnosti pri projektu.

Vendar ni podjetja, ki bi lahko tako zahteven in pomemben sistem uvedlo čez noč in v popolno zadovoljstvo vseh uporabnikov. Trenutno smo podprli vse faze sistema in že pripravljamo nadgradnjo.

Prva temeljita nadgradnja bo direktorsko - mana-

gersko poročanje. Podpira jo poseben program CorVu, ki bo vsem direktorjem in vodjem služb omogočil samostojno kreiranje izpisov in podatkov v okviru poljubne časovne opredelitve. Glede na postavljene cilje in kazalnike bodo s tem programom lahko spremljali v realnem času dogajanje v podjetju.

Naslednja pomembna nadgradnja je računalniško spremljanje in arhiviranje večine dokumentov, kot so računi, naročilnice...

Kako takšen sistem deluje, sem se imel možnost pogovarjati z naj-

odgovornejšimi implementatorji v japonski Toyoti, kjer so pred kratkim uvedli QAD. S tem orodjem jim je bilo omogočeno preiti s šestih tednov doba ve vhodnih materialov na šest ur. Zmanjšali so stroške telefoniranja, pošiljanja fax sporočil in manipuliranja s papirji, vsa komunikacija pa poteka prek web strani.

Ta primer je izziv za vse, ki se pri nas ukvarjamo s prestrukturiranjem, avtomatizacijo sistemov in želimo postati ena od najbolj informacijsko podprtih družb. Zato lahko veliko naredimo pri opismenjevanju vseh zaposlenih za delo z najsodobnejšimi računalniškimi orodji. Prav bi bilo, da bi sodelavci to možnost vzeli kot izziv in kot dobro priložnost za osebno rast, razvoj in obvladovanje časa.

Prepričan sem, da je v poslovnem sistemu dovolj znanja in veliko učenja željnih sodelavcev, ki bodo sistem, ki ga sedaj uvajamo, maksimalno uporabili in z veseljem nadgradili.

Zvone Es,
direktor za razvojno področje

Leto 2004 brez rdečih števil

V torek, 11. januarja, je uprava Premogovnika Velenje pripravila tradicionalno ponovletno srečanje z novinarji. Na njem je predstavila poslovanje v letu 2004 in ga ocenila kot uspešnega.

V Premogovniku Velenje smo v letu 2004 odkopali 4.195.953 ton premoga, kar je bilo 2 odstotka več, kot smo načrtovali. »Ker prodajamo kalorično vrednost premoga oziroma giga joule, je pomembnejše, da je bila kakovost odkopanega premoga boljša, kot je dolgoletno povprečje; prodali smo namreč 43.200.000 GJ. Zaradi tega, pa tudi zaradi dobrega dela in zniževanja stroškov bomo poslovno leto po več letih sklenili brez rdečih števil. Dobiček bo sicer simboličen, okoli 100 milijonov SIT, vendar za nas pomemben,« je povedal **dr. Evgen Dervarič**.

Uspešnost minulega leta ocenjujemo tudi s tem, da smo s Holdingom Slovenske elektrarne in TE Šoštanj podpisali 10-letno pogodbo o nakupu premoga, zakupu moči in nakupu električne energije in si s tem zagotovili stabilnejše poslovanje.

Na osnovi te pogodbe smo konec lanskega leta podpisali tudi pogodbi za leti 2005 in 2006, ki nas zavezuje k proizvodnji po 4,1 milijona ton premoga na leto, naša ponudba pa je možnost odkopa dodatnih količin (okoli 200.000 ton) glede na potrebe TEŠ.

Dolgoročna pogodba Premogovnik Velenje zavezuje tudi, da bo v desetih letih zmanjšal stroške proizvodnje premoga za 15 odstotkov. Dr. Dervarič: »To bomo lahko storili s postopnim zmanjševanjem števila zaposlenih pri procesu pridobivanja premoga, in sicer po 3 odstotke na leto, kar sicer že več let delamo.

Drugi vir za zmanjšanje stroškov naj bi bila sredstva za zapiranje jame Škale (potrebnih je 6,5 milijard SIT), dobivali pa naj bi jih postopno v naslednjih petih letih. Država je vse slovenske premogovnike in rudnike zaprla z državnim denarjem in z novo vlado se dogovarjamo, da bi to veljalo tudi za našo jamo Škale.

Tretji način za zmanjšanje stroškov pa je prestrukturiranje, ki je rdeča nit našega delovanja že več let. Proces pridobivanja premoga ima še vsaj 25-letno prihodnost, hkrati pa je treba ohranjati in razvijati delovna mesta v novih programih.«

Enajst povezanih družb Premogovnika je v letu 2004 uspešno poslovalo.

Sanirali smo družbi GOST in PLP, dopolnili smo strategijo največje povezane družbe HTZ, IP, jo reorganizirali ter zastavili nove programe v treh divizijah: programi, ki niso vezani na proces pridobivanja premoga, center za izobraževanje in usposabljanje ter rudarski programi.

Svojo dejavnost širijo in dopolnjujejo tudi druge povezane družbe, posebej TRC Jezero, kateremu se je konec leta pridružil šesti družbenik, BTC, d.d., Ljubljana, ki je investitor novega velikega projekta v sklopu TRC Jezero - Vodnega mesta Velenje.

V Premogovniku Velenje, HTZ, IP in PLP smo uvedli nov informacijski sistem MFG/PRO kot podporo učinkovitejšemu poslovanju, pri čemer je pomembna vloga povezane družbe M2M, ki je zastopnik ameriške družbe

QAD in implementator omenjenega sistema.

V pomoč razvijanju novih programov in ustanavljanju novih družb naj bi se intenzivneje povezovali z zasebnim kapitalom, hkrati pa ustanovili naložbeno podjetje.

Kapital bi zagotovili predvsem s prodajo stanovanj. Teh ima Premogovnik Velenje v lasti še 650, vredna pa so okoli 4 milijarde SIT.

Razmere glede varnosti pri delu, predvsem izvedbo ukrepov po nesreči v februarju 2003, je novinarjem predstavil tehnični direktor **mag. Marjan Kolenc**.

Poudaril je, da so bili lani zamenjani vsi samoreševalni aparati, okoli 700, z novejšimi, ki imajo samonapihljivo dihalno vrečko, poleg tega pa so bili v jamo nameščenih dihalniki. Mag. Kolenc: »Dihalniki bistveno vplivajo na povečanje varnosti in so predvsem pomembni v prvih, najbolj kritičnih trenutkih, ko pride do povečanih koncentracij plinov, saj so nameščeni na vseh jamskih deloviščih in glavnih izstopnih progah.

S tem smo v prostore, kjer obstaja potencialna nevarnost povečanih koncentracij plinov, dovedli dodaten vir svežega zraka.«

Mag. Kolenc je še povedal, da se je trend stalnega upadanja nezdod pri delu v letu 2003 nekoliko dvignil, in sicer na 148, lani pa smo znova zabeležili znižanje, bilo je 136 nezdod.

Diana Janežič

PROIZVODNJA JANUAR - DECEMBER 2004

ODKOP/OBRAT	načrt	doseženo	+/-	%	ton na dan
PROIZVODNJA	3.927.900	4.036.963	109.063	102,78	16.751
PRIPRAVE	189.000	158.990	-30.010	84,12	660
PREMOGOVNIK	4.116.900	4.195.953	79.053	101,92	17.411

Uspešno poslovno leto HSE

Znotraj skupine HSE so hidroelektrarne proizvedle 3.601 GWh električne energije, termoelektrarne pa 3.607 GWh električne energije.

Na domačem trgu je HSE prodal večino ali 79,4 odstotka od dobrih 11 TWh tako zagotovljene električne energije (v letu 2003 77 odstotkov). 20,6 odstotka električne energije je izvozil, predvsem v Italijo, v manjšem obsegu pa tudi na Hrvaško in v Avstrijo.

V letu 2004 je imel HSE 115 milijard tolarjev prihodka od prodaje (27 odstotkov več kot v letu 2003), od tega dobrih 22 odstotkov od prodaje v tujini. V strukturi prihodkov je s 94,6 odstotka daleč najpomembnejši vir prihodka električna energija, prihodek od sistemskih storitev je 4,6 odstotka, 0,8 odstotka pa je HSE ustvaril s toplotno energijo.

Ocenjeni čisti dobiček krovne družbe za leto 2004 znaša 10 milijard SIT, čisti dobiček skupine HSE pa 18 milijard SIT.

Cilj HSE je tudi v letu 2005 ostati vodilni proizvajalec in ponudnik električne energije na slovenskem trgu, in sicer z zagotavljanjem varne in zanesljive dobave električne energije slovenskim kupcem. S tem je tesno povezana izgradnja novih zmogljivosti za proizvodnjo električne energije.

HSE je že ob svoji ustanovitvi, intenzivneje pa v letu 2003, po zaključku prve strateške konference, pristopil k pripravi nabora možnih projektov in lokacij za izgradnjo novih zmogljivosti za proizvodnjo električne energije. Realizirati so jih začeli v letu 2004: gradnja črpalne HE Avče, obnova HE Zlatoličje, dograditev dveh plinskih turbin k bloku 5 TE Šoštanj in začetek načrtovanja gradnje 800 MW plinsko-parne elektrarne v Kidričevem.

Že od leta 2002 poteka gradnja HE na spodnji Savi, ki je trenutno največji slovenski energetski projekt. Dela na gradbišču dokazujejo, da se izpolnjujejo zastavljeni načrti in bo izgradnja glede na trenutno situacijo predvidoma zaključena v roku; HE Boštanj, prva v verigi, bo začela obratovati aprila 2006.

HSE načrtuje nadaljnjo rast družbe predvsem na področju trgovanja z električno energijo na tujih trgih, najbolj na področju JV Evrope; pričakuje, da bo prav na tem področju v naslednjih letih dosegal najhitrejšo rast.

Poleg tega se je v letu 2004 HSE uveljavil kot enakovreden igralec tudi na trgih kontinentalne Evrope, kjer ima ustanovljene lastne bilančne skupine, ki mu omogočajo samostojno trgovanje.

Tako je med aktivnejšimi trgovci na najpomembnejši evropski bor-

zi električne energije EEX, aktivno trguje tudi na slovenski in avstrijski borzi z električno energijo, njegov najpomembnejši tuji prodajni trg pa ostaja Italija.

HSE se aktivno vključuje tudi v globalna prizadevanja za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov. Tako trži trgovalne produkte, ki izhajajo iz različnih mehanizmov vzpodbujanja okolju prijazne proizvodnje.

Po vzpostavitvi strukture RECS v Sloveniji, pri kateri je HSE aktivno sodeloval, je v letu 2004 v tujino prodal prve certifikate, ki izvirajo iz okolju prijazne proizvodnje njegovih hidroelektrarn.

Z letom 2005 bo HSE v sodelovanju s svojimi partnerji končnim porabnikom na domačem trgu nudil tudi energijo iz obnovljivih virov, ki jo trži pod imenom Modra energija (www.modra-energija.si).

In končno, s 1. januarjem je pričela delovati evropska trgovna shema z emisijskimi pravicami CO₂, katere cilj je čim bolj ekonomsko učinkovito doseganje ciljev kjotskega protokola. HSE se bo v trgovanje z emisijskimi dovolilnicami aktivno vključil.

Mag. Petja Rijavec,
stiki z javnostmi HSE

Proizvodnja družb, ki sestavljajo skupino Holding Slovenske elektrarne (Dravske elektrarne Maribor, Savske elektrarne Ljubljana, Soške elektrarne Nova Gorica, Termoelektrarna Brestanica, Termoelektrarna Šoštanj in Premogovnik Velenje), je v letu 2004 znašala 7.208 GWh, kar je dobrih 10 odstotkov več od planirane in 16 odstotkov več kot v letu 2003.

PROIZVODNJA DECEMBER 2004

ODKOP/OBRAT	načrt	doseženo	+/-	%	ton na dan
-100/B	88.400	102.280	13.880	115,70	6.016
-20/C	134.300	108.990	-25.310	81,15	6.411
G1/B	42.500	42.653	153	100,36	2.509
PROIZVODNJA	265.200	253.923	-11.277	95,75	14.937
PRIPRAVE	15.300	13.130	-2.170	85,82	772
PREMOGOVNIK	280.500	267.053	-13.447	95,21	15.709

Za dialog s prizadetimi krajanji

Glede na številne pritožbe krajanov Šoštanja o ponovnem povečanju tresenja tal je šoštanjski župan Milan Kopusar 17. januarja sklical sestanek, ki so se ga udeležili mnogi krajanji, občinski svetniki in člani KS Šoštanj.

Dogajanje so pojasnjevali: **Marijan Lenart, Drago Potočnik, Milan Kopusar in dr. Evgen Dervarič.**

S strani Premogovnika Velenje so dogajanja skušali pojasniti dr. Evgen Dervarič, direktor, Drago Potočnik, tehnični vodja pridobivalnega prostora, in Marijan Lenart, vodja hidrogeološke službe. Uvodoma so predstavili način in lokacije odkopavanja premoga v južnem krilu jame Preloge, ki je Šoštanju najbližje, vendar po mnenju strokovnjakov dovolj daleč, da ne bi smelo povzročati tresenja.

Drago Potočnik je predstavil zgodovino odkopavanja na tem območju, ki traja že 20 let, in predvsem poudaril, da se z odkopi, ki so pod Družmirskim jezerom, umikamo proti severu ter da je sedaj najkrajša razdalja od naselja več kot 1.300 metrov. Odkopavanje na tem območju je sicer predvideno še do leta 2013, se pa pomika proti Gaberkam, kjer je večina zemljišč že odkupljena in ljudje preseljeni.

»Za vsa ta predvidena rudarska dela načrtujemo tudi dogajanje na površini. Že od leta 1988 prognoziramo premike tal in razvili smo model premikov. Od leta 1995 uporabljamo za merjenje

premikov terena najsodobnejšo GPS tehnologijo in opremo. Naše napovedi so natančne, kar nam potrjujejo pregledi dejanskega stanja dva do trikrat na leto,« je povedal Potočnik in poudaril, da se zavedamo svojih vplivov na okolje in da bo po končanem odkopavanju tudi tukaj zemljišče urejeno, kot je na območju TRC Jezero.

Marijan Lenart je predstavil šaleško premogovno kadunjo, z njenimi geološkimi in drugimi značilnostmi ter prelomnicami. »Opravljamo monitoring meritev seizmičnih dogodkov na površini, v jami, napetostno-deformacijskih stanj in piezometričnih nivojev vode. Da gre na tem območju za burno dogajanje v zemljini notranjosti v preteklosti dokazujeta vsaj izredno debel sloj premoga, ki ga sedaj izkoriščamo, in vulkan Smrekovec. Dogajanja pod površino so pestra, ni jih lahko izmeriti in natančno določiti vzroka za tresenje,« je razložil Marijan Lenart, pri čemer pa ni zanikal, da lahko k temu prispeva tudi rudarjenje.

Svojih vplivov na okolje se zavedamo

Odgovornosti za neprijetno, a nevarno tresenje tal, se ni izognil tudi **dr. Dervarič**, ki je poudaril prepletenost dogajanja pod površino, k možnim vzrokom pa prištel tudi veliko prometno obremenitev Šoštanja in gibanje plasti zaradi nivojev podtalnice, sploh v času suše. Poudaril je sodelovanje Premogovnika z mnogimi inštitucijami, ki bi pomagale k rešitvi oziroma pojasnitvi dogodkov. Tako nadaljujemo z raziskavami skupaj s Fakulteto za naravoslovje in tehnologijo, Uradom za seizmologijo in geologijo pri Agenciji za okolje RS. Študija ugotavlja, da gre za kompleksno problematiko ter da je le 10 - 15 odstotkov vseh treslajev na površini povezanih s sprostitvenimi napetostmi v okolici odkopnih delovišč.

»Smo za dialog s prizadetimi krajanji, razumemo njihov strah, vendar izključne krivde za dogodke ne moremo prevzeti brez natančnih ugotovitev. Vsekakor pa pod Šoštanjem nimamo nobenega ru-

darskega objekta, niti v jami ne miniramo v takšnem obsegu, kot bi želeli nekateri prikazati.

Da pa se svojega vpliva na Šoštanj zavedamo, je dokaz tudi pogodba o sofinanciranju izgradnje nove šole, s katero smo lani namenili 800 milijonov tolarjev tudi kot odškodnino za vse negativne vplive. Poleg tega občina Šoštanj dobi na leto 9 milijonov SIT iz sredstev, ki jih za koncesijo za pridobivanje mineralnih surovin plačujemo državi.

Smo za pogovor, za analizo dogajanj, ne za zaostrovanje razmer. Nenazadnje je ob delovanju Premogovnika, TEŠ in drugih družb v Šaleški dolini odprtih okoli 6.500 delovnih mest,« je dejal direktor.

Zbrani podatki ne pokažejo izključnega krivca

Nenavadno pogosto tresenje tal se je v Šoštanju začelo pojavljati pred tremi leti. Povzročilo je in znova povzroča zaskrbljenost med ljudmi, ki želijo pojasniti za ta pojav. Prvi večji korak pri iskanju odgovorov je bil zbor krajanov aprila 2002 in ustanovitev komisije za spremljanje tresenja

tal. Svoje mnenje je takrat podala tudi Agencija RS za okolje, Urad za seizmologijo, ki je v sodelovanju z občino Šoštanj na območju občine postavil nekaj začasnih potresnih opazovalnic.

V času, ko so bile te naprave nameščene, je občina Šoštanj redno obveščala krajanke o zabeleženih meritvah zemeljskih aktivnosti. Zaključki urada za seizmologijo iz leta 2002 pa so bili: seizmološka analiza je težavnejša, ker se dogodki dogajajo v kompleksnih geoloških mikrostrukturah. Najmočnejši dogodek v opazovanem obdobju je imel magnitudo 1,5 in je dosegel intenziteto 4 in 5 stopnje po evropski potresni lestvici. Iz meritev Premogovnika o zabeleženih seizmični aktivnosti za zadnje štiri mesece je razvidno, da je bilo povečano tresenje tal v decembru 2004. Omenjeni odkop v južnem krilu je začel z delom v novembru, ko je bilo zabeleženo 7 dogodkov, v oktobru pa 5 dogodkov, ko odkop še ni delal. V vseh obravnavanih primerih pa je šlo za šibke tresljaje, ki so pod dopustno mejo najstrožjih predpisov za spomeniško zaščitene objekte.

Koraki k boljšemu komuniciranju

Prizadeti krajanke so na sestanku naštevili številne poškodbe v stanovanjih in na fasadah ter poudarjali neprijetnosti in strah, ki ga doživljajo predvsem otroci in starejši ob pokih in tresenju.

Bili pa so zadovoljni z odnosom odgovornih v Premogovniku do problematike in s pripravljenostjo na sodelovanje.

Za izboljšanje komunikacije in rešitev vsaj nekaterih problemov je direktor obljubil vzpostavitev posebne telefonske linije, ki bo neprekinjeno odprta 24 ur in na katero bodo prizadeti krajanke lahko sporočali svoja opažanja. »Vsak primer škode bomo posebej obravnavali in če bomo ugotovili, da je nastala škoda na objektih posledica rudarjenja, bomo upravičencem poravnali nastalo škodo,« je dejal direktor.

Da bi skupaj hitreje in učinkoviteje prišli do odgovorov, smo v Premogovniku Velenje pripravljene plačati tudi študijo, ki bi jo pri neodvisni inštituciji za iskanje vzrokov tresenja tal naročila lokalna skupnost.

Diana Janežič

Nov sistem sprejmimo kot način življenja!

Spomladi leta 2004 smo v treh podjetjih poslovnega sistema – PLP, HTZ in Premogovniku – začeli z uvajanjem novega informacijskega sistema MFG/PRO. V PLP so ga zagнали že lani, v drugih dveh podjetjih pa z začetkom tega leta.

Mag. Andrej Blažič, vodja službe informatike, je bil v Premogovniku Velenje notranji vodja projekta in je zato prava oseba, da predstavi prednosti novega sistema, postopek uvajanja in tudi težave, ki so se pri tem zahtevnem in obsežnem projektu pojavljajo.

Rudar: »Katero funkcijo podpira MFG/PRO?«

Blažič: »Projekt uvajamo v treh podjetjih: Premogovniku Velenje, PLP in HTZ IP. Najbolj kompleksni je projekt v HTZ IP in v njem smo opredelili tale področja: v celoti področje distribucije (nabava, dostava, skladišče, zaloge), servis in projektno vodenje, proizvodnjo ter računovodstvo, finance in kontroling.

V Premogovniku pa smo zaenkrat pokrili le področji distribucije ter računovodstva, financ in kontrolinga. Za proces pridobivanja premoga smo menili, da je zelo svojstven in ga še nismo vključili v projekt, lahko pa ga bomo kdaj kasneje. Celoten program podpira sistem ORACLE, kar je za nas ugodno, saj smo imeli do sedaj vse baze podatkov zgledno urejene v ORACLU in vse prednosti tega sistema smo prenesli v nov informacijski sistem.«

Rudar: »Kaj je cilj uvajanja novega informacijskega sistema?«

Blažič: »Osnovni cilj produkta in tudi naš cilj je povezovanje procesov. Vsak dogodek v podjetju se nekje začne, ima potek in se zaključi. Začetek je plan, zaključek je bilanca, ki je končni obračun in nam pove, koliko smo bili uspešni. Seveda pa je vmes veliko dogodkov, ki imajo različne izvore in poti, a se povezujejo.

Na podlagi tega sedaj pripravljamo novo službo standardizacije,

Mag. Andrej Blažič: »Nov sistem je naš nov način življenja v podjetju, ki nam bo v naslednjih fazah prinašal prednosti.«

ki bo skrbela za tako imenovane statične podatke. To so podatki, ki se prvič pojavijo, ta služba jih bo zavedla, nato pa jih bomo lahko uporabljali vsi. Prej se je dogajalo, da smo nekatere podatke večkrat knjižili, kar predstavlja s tega zornega kota zelo neproduktivno delo.«

Rudar: »V kateri fazi je sedaj projekt?«

Blažič: »V Premogovniku Velenje in HTZ smo projekt zagnali 3. januarja.

Pri tako zahtevnem projektu je nemogoče, da bi deloval že v startu. Pojavljajo se kratki stiki, ki jih sproti razrešujemo. V obeh podjetjih, seveda, proizvodni proces teče nemoteno, vse podatke na področjih, kjer so težave, pa bomo vnesli naknadno.

Sicer pa normalno tečeta oskrba proizvodnje z materialom in storitvami, finančni podatki so bili preneseni v nov sistem. Slej ko prej bodo vsa področja, ki so v prvi fazi določena za delovanje po novem sistemu, po njem tudi delovala. Na nekaterih področjih še vodimo podatke po novem in

po starem sistemu, zaradi kontrole, preverjanja.«

Rudar: »Kakšen je proces uvajanja MFG/PRO sistema?«

Blažič: »Osnovni proces implementacije, uvajanja je zastavljen v projektu in določen tudi s pogodbo s proizvajalcem sistema. Po funkciji sodeluje pri uvajanju sistema več organov. Najvišji je tako imenovani sponzor, to je bil v našem primeru direktor. Sledi mu nadzorni svet, ki ga pri nas sestavljajo vodstvo podjetja, zunanji in notranji projektni vodja – to sem bil v Premogovniku jaz, v HTZ pa Stane Blagotinšek. Ta organ je sprejemal ključne odločitve.

Naslednji organ je bil projektni svet, na katerem smo reševali strokovna vprašanja, sestavljali pa so ga ključni uporabniki sistema, in sicer posebej iz HTZ in posebej iz Premogovnika.

Izobraževanje pa se je začelo z iskanjem teh ključnih uporabnikov, to je tistih sodelavcev, ki zelo dobro poznajo svoje področje in imajo čim širši zorni kot. Ti sodelavci so do podrobnosti spo-

znali sistem MFG/PRO in njegovo uporabo na vseh področjih, torej ne le na tistih, s katerih prihajajo.

Ključni uporabniki so po izobraževanju zmodelirali procese po optimalni poti za vsa področja, potem so te procese preverili na presoji, nato pa naučili delati s sistemom končne uporabnike. Uspešnost delovanja programa smo nato preverjali s prvo in drugo simulacijo.

Skupaj smo v vse te faze zajeli okoli 200 sodelavcev.«

Rudar: »Vsi ti podatki govorijo o obsežnosti in zahtevnosti uvajanja novega informacijskega sistema, zato so verjetno tudi težave, ki se pojavljajo, normalen spremljajoč pojav!«

Blažič: »To, kar sem že večkrat povedal sodelujočim v projektu in bi želel poudariti tudi sedaj, je, da je potrebne veliko strpnosti in volje.

To je projekt, ki smo ga sedaj spravili v življenje in ga bomo odslej vedno uporabljali. Lahko ga bomo dopolnjevali, izboljševali. Če želimo njegove prednosti maksimalno izrabiti in sistem dobro uporabljati, ga bomo morali sprejeti kot način življenja.

Posrečena se mi zdi primerjava s hujšanjem. Če na hitro izgubiš 10 kilogramov, jih imaš kmalu 15 več. Če pa spremeniš način življenja, prehrane, potem lahko dosežeš uspeh na dolgi rok oziroma za vedno. Podobno je z novim informacijskim sistemom. Narobe bi bilo razumeti, da smo na hitro uvedli nekaj novega, se nečemu prilagodili. Nov sistem je naš nov način življenja v podjetju, ki nam bo v naslednjih fazah prinašal prednosti.

Težave, ki se pojavljajo, pa so raznolike, specifične zaradi narave

Jože Novinšek: »Načrtujemo, da bomo v dveh letih prodali produkte v sedmih podjetjih.«

in velikosti podjetja, so subjektivne in objektivne, so tudi posledica človeških napak...«

Rudar: »Bomo program razširili še na druga področja?«

Blažič: »Možno ga je razširiti še na druga področja. V Premogovniku se, na primer, nismo lotili kadrovskega področja, predvsem za to, ker je tukaj veliko podatkov, ki izvirajo iz preteklosti. MFG/PRO pa spremlja procese, ki se nekje začnejo in imajo konec. Začetni podatki se namreč prenesejo v sistem kot prerez stanja, ne z vso zgodovino.«

Rudar: »Kakšna je bila vloga službe informatike pri uvajanju sistema in ali se njena funkcija sedaj spreminja?«

Blažič: »Največjo vlogo je naša služba odigrala pri prenosu stanja podatkov po področjih. Sicer pa je MFG/PRO produkt uporabnikov. To pomeni, da informatika uporabnikom ne nudi več tako velike podpore pri izpisih in vodenju baz, temveč vse to opravljajo sami glede na svoje potrebe. V tem pogledu je nov sistem do uporabnikov zelo prijazen. Služ-

ba informatike bo kot do sedaj nudila podporo uporabnikom in skrbela za podatke ter bdela nad zanesljivim delovanjem informacijskih tehnologij, ki delujejo v poslovnem sistemu.«

Analiza podjetja v vsakem trenutku

Nosilec novega informacijskega sistema MFG/PRO, ki smo ga uvedli v PLP, HTZ in Premogovnik Velenje, je povezana družba M2M. Implementacija tega sistema v naš poslovni sistem je za M2M tudi vzorčni primer in na podlagi izkušenj pri tem bodo produkt lahko tudi uspešneje tržili. **Jože Novinšek**, direktor podjetja M2M, je v ta namen podjetje strokovno okreplil in se že pogovarja z več slovenskimi podjetji o sklenitvi posla.

Rudar: »Katere so prednosti sistema MFG/PRO in cilji njegovega uvajanja?«

Novinšek: »Prednosti so skrite nasploh v prednostih uvajanja ERP (Enterprise Resource Planning - napredno planiranje virov) sistemov v podjetja. Motivi

so lahko različni glede na dejavnost firme, nekaj pa je skupnih značilnosti. Osnovna odločitev za uvedbo ERP sistema je v želji po povezovanju procesov v firmi. Teh je povsod veliko in načeloma je lahko vsak zase dober, deluje po svojem dobrem sistemu. Slabost pa je, da so nepovezani. Vemo pa, da je za učinkovito in finančno uspešno delovanje firme potrebno njihovo povezano, usklajeno delovanje. Ko so procesi povezani, pa je mogoče posamezne procese optimizirati, racionalizirati poslovne tokove...

Merljivi cilji uspešnosti novega informacijskega sistema so manjši administrativni napor, ne toliko pri vnašanju podatkov, temveč pri njihovem analiziranju, pridobivanju povratnih informacij o stanju na posameznem področju, ki je lahko tudi trenutno ali po želji. Prednost je tudi boljši pregled nad celovitostjo poslovanja znotraj posameznega področja; na primer nabave, proizvodnje in skozi analiziranje odmikov od načrtovanega lahko ugotovljamo napake, vzroke in jih takoj odpravljamo.

Merljiva korist so tudi manjše zaloge, saj jih lahko natančneje načrtujemo. Pomembna prednost je, predvsem za vodstvo, kvalitetno poslovno poročanje, za kontroling pa je to orodje za analizo podjetja v vsakem trenutku.

Nenazadnje ima ta informacijski sistem velik vpliv na kulturo v podjetju, saj je to način življenja podjetja.«

Rudar: »Kako ste vi doživeli uvajanje tega sistema v poslovni sistem, so bile kakšne specifičnosti?«

Novinšek: »Prav gotovo. Projekt je na eni strani velik izziv, na drugi strani pa sta Premogovnik in HTZ specifični podjetji. Zato smo tudi vsakega od njih, pa tudi PLP, opredelili kot samostojni si-

stem, ki je z drugima dvema povezan. Spoznati je bilo treba kulturo podjetja in na njej graditi. Prepričati je bilo treba sodelavce, da bo uvedba novega sistema koristna in jih motivirati za vključitev v proces.

Zavedali smo se, da je uvajanje novega sistema z vidika uporabnika velika motnja pri njegovem vsakdanjem delu in da bodo pri tem projektu morali vložiti veliko delovnega in prostega časa, energije, znanja, volje, tudi trme.

Moja najlepša izkušnja je bila, da so vsi vpleteni, ko so spoznali svojo odgovornost pri tem projektu, res zgrabili za delo, stopnjevali tempo in se, lahko rečem, žrtvovali.

Bistvo vsakega projekta in sistema so ljudje in vodstvo, ki se zanj odloči, ga podpira, ker od njega pričakuje velike učinke, predvsem pa finančno uspešno in učinkovito poslovanje.«

Rudar: »Uvajanje MFG/PRO v poslovni sistem je le eden od ciljev podjetja M2M. Vi ste tudi prodajalec tega produkta!«

Novinšek: »Smo podjetje, ki se trudi tržiti različne produkte na trgu, v tem primeru je situacija nekoliko specifična, saj je Premogovnik Velenje tudi naš solastnik. Ta projekt nam je vzel nekoliko več energije, kot smo načrtovali, vendar v M2M zdaj že vzpostavljamo prodajno funkcijo in se kadrovske krepimo. Zadržujemo delati prve predstavitve na slovenskem trgu in že imamo stike z okoli 20 podjetji. To bo trd zalogaj. Načrtujemo, da bomo v dveh letih prodali produkte v sedmih podjetjih.

Sem optimist, saj menim, da je produkt prava stvar in je bistvo le v trženju.«

Rudar: »Ta produkt je ameriški. Ali obstaja tudi evropska verzija oziroma ali ga uporabniki lahko modificirajo za svo-

je potrebe?«

Novinšek: »Produkt je globalni. Evropa in ZDA predstavljata vsaka po okoli 40 odstotkov trga, drugo so Azija, Južna Amerika, Rusija, Japonska, Avstralija, Afrika. Produkt je v osnovi narejen za tovarne, obstaja pa poseben modul s funkcijami za potrebe evropskega računovodstva. Mi pa mu moramo dodati funkcioniranje v okviru slovenskih računovodskih standardov in slovenske zakonodaje.

Produkt je lokaliziran za okoli 80 držav na svetu, uradno je preveden v 27 jezikov, neuradno v več, in od maja lani tudi v slovenščino. Seveda pa se pri vsaki uvedbi v konkretno podjetje dodajo specifičnosti tega podjetja.

Specifičnosti sta, na primer, v Premogovniku način dispečiranja materiala ali medsebojno poslovanje med Premogovnikom in HTZ.«

Rudar: »3. januar je datum, ko je nov informacijski sistem začel delati. Kako je stekel?«

Novinšek: »Sistem ima datum začetka, vendar se določeni dogodki zgodijo že pred tem. Na primer, imamo naročen material, zavedene potrebe, vemo, komu smo kaj dolžni in kdo je dolžan nam. Ti podatki so naloženi že prej. Sistem pa začne delovati tako, da so začnejo knjižiti prvi prejemi, narejeni so načrti in vse to sproži tudi druge dogodke. Ves čas lahko spremljamo vmesne rezultate, da pa se sprožijo vse funkcije sistema mora pravzaprav miniti leto dni. Minimalno obdobje optimizacije sistema, ko naj bi se pokazale tudi prve prednosti, so trije meseci do pol leta. Vloga ključnih uporabnikov, ki so postavili sistem, je bila do sedaj implementacija sistema, odlej pa so nosilci delovanja sistema in njegove konsistentnosti.«

Diana Janežič

Trendi so obrnjeni navzgor

Za leto 2005 pa je načrtovano intenzivnejše iskanje strateških partnerjev, ki bi v naše povezane družbe vstopali s kapitalom, trgov in jasno dolgoročno vizijo. Kot vemo, poslovni sistem razvijamo na dveh stebrih. Prvi je proces pridobivanja premoga in, seveda, za vse nas ključni, drugi pa prestrukturiranje - iskanje novih delovnih mest. Drugi stebel smo razdelili na štiri področja, to so proizvodnja in storitve (HTZ, PLP, RGP, Habit), čiste tehnologije za okolje in trajnostni razvoj (ERICo, Karbon), informacijske tehnologije (M2M, Telkom sistemi) ter turizem in rekreacija (GOST, TRC Jezero, Golte).

Zvone Es, direktor za razvojno področje: »Na vseh teh področjih intenzivno medsebojno sodelujemo in koordiniramo naše delo ter, jasno, iščemo strateške partnerje. Na nekaterih področjih smo sokreatorji grozdov, pri drugih le sodelujemo.

V grozd turizma v SA-ŠA regiji se vključuje vedno več partnerjev, ki vidijo v našem delovanju tudi svoje interese in bodočnost za turizem. Vedno bolj ugotavljamo, da so povsod tam, kjer se izkaže skupen interes javnega in privatnega sektorja in kjer vidimo, da se lahko drug od drugega kaj naučimo, dobri rezultati.

ERICo in Karbon sodelujeta v grozdu Plasttehnika. PLP se pogovarja z Gozdnim gospodarstvom Slovenj Gradec o tesnejšem sodelovanju na področju razreza in grobe obdelave lesa.

Telkom sistemi in M2M sta vključena v več grozdov, vendar pa morata ti dve podjetji v tem trenutku največ narediti pri izdelavi svoje strategije in trženju. Primarna naloga M2M je sedaj uvedba sistema QAD v vseh treh naših podjetjih, kjer smo začeli z uvajanjem novega informacijskega sistema MFG/PRO, to

so HTZ, PLP in Premogovnik, in pri širjenju tega sistema v države bivše Jugoslavije.«

Poslovanje nekaterih povezanih družb že sanirano in reorganizirano

V letu 2003 in začetku leta 2004 je bilo nekaj povezanih družb s precej slabimi rezultati poslovanja. To so bila GOST, ERICo, Telkom sistemi, PLP in HTZ. Kot pravi Zvone Es, smo v vseh teh podjetjih znova vzpostavili pozitivno in optimistično vzdušje z jasno vizijo podjetij.

»PLP je saniran, ne smemo pa skupaj s sodelavci v PLP znova zaspati, saj je konkurenca neizprosna in vsak dan hujša.

GOST je v letu 2004 posloval pozitivno, pozitivni premiki pa so tudi pri profesionalnem delu v gostinstvu. Tako v Vili Široko, v restavraciji Jezero kot v hotelu Barbara smo lahko zadovoljni z napredkom, ponudbo in pristopom vseh zaposlenih do gostov. GOST bo širil svojo dejavnost predvsem na področju organizirane prehrane tako velikih kot malih podjetij ter velikih prireditelj.

ERICo je imel težave celo leto in še do avgusta so bili kazalci poslovanja obrnjeni v negativno

smer. Vendar smo z novim vodstvom, mag. Markom Mavcem in njegovimi sodelavci, do konca leta te kazalce uspeli zaustaviti, počasi že obvladujejo stroške in pridobivajo nova naročila. Prepričan sem, da bo to leto za inštitut prelomno in da se bomo konec leta lahko pogovarjali o njegovih rezultatih dela tako na slovenskem trgu kot v tujini.

V Telkom sistemih je znova več delovne vneme, čeprav je trajalo nekaj časa, da so se sodelavci ujeli z novim solastnikom. Delno so že poplačali kredite in trendi poslovanja so obrnjeni navzgor.

HTZ je naša največja povezana družba in doživlja v zadnjih treh letih največje prestrukturiranje. Aktivnosti smo zastavili na treh segmentih: to so programi, ki niso vezani na proces pridobivanja premoga in bodo delovali na trgu, center za izobraževanje in usposabljanje ter rudarski programi.

Pri programih za trg imamo zastavljenih več razvojno naravnanih projektov, ki so jih pripravili sodelavci v HTZ z veliko volje in optimizma. Vodstvu HTZ in Premogovnika smo te razvojne načrte preučili in jim dajemo vso podporo,« je sklenil direktor za razvojno področje.

Diana Janežič

Na področju prestrukturiranja poslovnega sistema smo v letu 2004 zastavili veliko novih aktivnosti, nekatere dokončali in se v nekaterih povezanih družbah lotili temeljitejše reorganizacije.

Dohodnina po novem zakonu

Naj vas že na začetku sestavka opozorimo na to, da nova davčna zakonodaja velja za vsa izplačila po 1. 1. 2005; torej smo po novem obračunali že plače za december 2004.

Letno napoved dohodnine po novem pa bomo oddajali šele v marcu 2006. Pri napovedi dohodnine za leto 2004 bomo torej upoštevali še vedno določila starega zakona.

Sedaj pa si pogledimo, kaj prinaša nov Zakon o dohodnini (ZDoh-1), ki smo ga uvedli po skoraj enajstih letih. Hkrati s tem zakonom je bila sprejeta celovita davčna reforma - tako je uveden nov Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb ter Zakon o davčnem postopku, sprejete pa so bile tudi številne novele zakonov (DDV, trošarine, carinski zakon,...)

Temeljni namen davčne reforme so bile predvsem: dokončna uskladitev davčnega sistema z direktivami EU, posodobitev sistema obdavčevanja, uskladitev z mednarodnimi standardi, uvedba sodobnih kontrolnih mehanizmov ter uporaba sodobnih načinov komuniciranja med davčnimi zavezanci in davčnimi organi.

Zakon o dohodnini je bil objavljen v Ur. l. RS 54/2004 (20. 5. 2004). Vsebino členov lahko naj-

dete tudi na internetnem naslov: www.uradni-list.si. Bodite pozorni tudi na popravke, ki jih je kar nekaj.

Čeprav je zakon začel veljati dan po objavi, se večina določil uporablja od 1. 1. 2005, z izjemo dveh določb - obdavčitev odpravnin zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi (velja od 21. 5. 2004 dalje) ter enotnega sistema obdavčevanja delnic (velja od 1. 5. 2004 dalje).

Dohodnina je davek, odmerjen od dohodkov, ki jih posameznik doseže v davčnem letu, in sicer po progresivnih stopnjah.

Med letom se od posameznih vrst dohodkov plačujejo akontacije dohodnine, ki se na letni ravni poračunajo z dohodnino, odmerjeno od vsote vseh obdavčljivih dohodkov, ki jih posameznik doseže v davčnem letu.

Koncept novega ZDoh - 1 je: obdavčeni so vsi dohodki fizičnih oseb, ne glede na vrsto, razen tistih, ki so v zakonu posebej navedeni kot oproščeni dohodki ali se sploh ne štejejo za dohodek po tem zakonu.

Neobdavčeni dohodki so zaje-

ti v 19. in 20. členu zakona - v tem sestavku jih ne bomo navedli, saj jih je 43 vrst, skoraj vse vrste pa imajo zapisane tudi svoje izjeme.

Po novem sta vrsta dohodka in način obdavčitve določena predvsem ob upoštevanju statusa fizične osebe oziroma razmerja, na podlagi katerega pridobiva dohodek in iz narave dohodka (aktivni in pasivni), in ne tako kot do sedaj, ko sta bila vrsta dohodka in način obdavčitve določena pretežno na podlagi oblike ali imena dohodka oz. pravne podlage, na podlagi katere je bil izplačan.

Novosti

a) Med dohodki, ki se do sedaj niso šteli za obdavčljiv dohodek, po novem zakonu pa bodo v prehodnem obdobju postopoma v določenem delu vključeni v davčno osnovo zavezancev, je potrebno omeniti obresti od denarnih depozitov pri bankah in hranilnicah, od dolžniško vrednostnih papirjev in drugih podobnih finančnih terjatev.

Vendar je z zakonom določen tudi neobdavčen del dohodka od obresti v višini 300.000 SIT. Kar pa pomeni, da večina varčevalcev tudi po novem iz tega naslova ne bo obdavčena. Prehodno obdobje (ko bo dosežena polna obdavčitev) je leto 2009.

b) Spremenjena sta lestvica za odmero dohodnine in način njenega usklajevanja. Število razredov je v lestvici za odmero dohodnine zmanjšano s šest na pet.

Stopnja dohodnine v prvem davčnem razredu je znižana s 17 na 16 odstotkov, najvišja stopnja pa ostaja nespremenjena, to je 50 odstotkov.

Celotna lestvica v povezavi z olajšavami je naravnana k doseganju enega temeljnih ciljev zakona, to

Stopnja davka v letu 2005				
če znaša osnova SIT		znaša davek		
nad	do	SIT		
	1.300.000	16%		
1.300.000	2.540.000	208.000	+33 % nad	1.300.000
2.540.000	5.140.000	617.200	+38 % nad	2.540.000
5.140.000	10.330.000	1.605.200	+42 % nad	5.140.000
10.330.000		3.785.000	+50 % nad	10.330.000

Stopnja davka v letu 2005 - mesečno				
Če znaša osnova SIT		znaša davek		
nad	do	SIT		
	108.333	16%		
108.333	211.667	17.333	+33 % nad	108.333
211.667	428.333	51.433	+38 % nad	211.667
428.333	860.833	131.767	+42 % nad	428.333
860.833		315.417	+50 % nad	860.833

je globalna razbremenitev zavezancev, še posebno tistih v nižjih dohodkovnih razredih. Pomembna sprememba je tudi v tem, da bo lestvica za odmero dohodnine po novem določena za leto naprej (decembra tekočega leta za leto naprej).

Lestvica bo valorizirana enkrat letno, s koeficientom rasti cen življenjskih potrebščin v Sloveniji. Tudi mesečna lestvica za ugotavljanje davka od plač in pokojnin je fiksna celo davčno leto; dobimo pa jo tako, da letno lestvico preračunamo na dvanajstine.

Leto 2005 je prehodno, kar pomeni, da bo polna razbremenitev dosežena v letu 2006. V nadaljevanju objavljamo letno in mesečno lestvico za leto 2005:

c) Standardne olajšave so:

- splošna olajšava, ki je namenjena vsem zavezancem za dohodnino in je določena v fiksnem znesku (za prehodno leto 2005 znaša letno: 564.400 SIT; mesečno: 47.033,33 SIT). Po določbah starega zakona je ta olajšava znašala 11 odstotkov

poprečne plače RS predpreteklega meseca;

- osebne olajšave, ki so namenjene invalidom s 100-odstotno telesno okvaro, prejemnikom pokojnine, prejemnikom nadomestila iz obveznega invalidskega zavarovanja, prejemnikom priznavalnine in osebam, starejšim od 65 let;
- posebne osebne olajšave, ki so namenjene dijakom in študentom, samozaposlenim v kulturi in samostojnim novinarjem;
- posebna olajšava, ki je namenjena osebam, ki vzdržujejo družinske člane.

Od navedenih olajšav sta pomembno povečani splošna olajšava in posebna olajšava za otroke. Določeni sta približno na ravni minimalnih življenjskih stroškov za odraslo osebo oziroma otroka.

Ohranjeno je progresivno povečevanje olajšave za vsakega nadaljnega otroka. Za lažje primerjavo podajamo nekaj tabel.

Spremembe ste opazili tudi na plačilni listi za december 2004!

Postavka olajšava za davek ne vsebuje odstotkov, v polju pa so sešteti zneski splošne olajšave ter olajšave za vzdrževane družinske člane.

Posebej vas želimo opozoriti še na dikcijo vzdrževanega družinskega člana (109. člen ZDoh-1): vzdrževani družinski člani so osebe, ki imajo prijavljeno bivališče v Sloveniji, so državljani Slovenije oz. države članice EU ali so rezidenti države, s katero ima Slovenija sklenjeno mednarodno pogodbo o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka.

Prav tako želimo opozoriti na obrazec, ki ga je dolžan davčni zavezanec, v kolikor želi uveljaviti ugodnost olajšave za vzdrževane družinske člane že med letom, posredovati izplačevalcu plače oz. pokojnine.

Obrazec mora vsebovati vse zahtevane podatke in označene morajo biti ustrezne kategorije vzdrževanih družinskih članov. V

I. OTROK

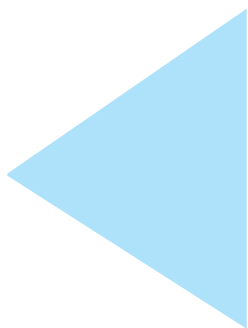
Otrok po vrsti	Letno	Sestava	Mesečno – št. otrok	Mesečni znesek
1. otrok	474.900	-	En otrok	39.575,00
2. otrok	516.200	+474.900+41.300	Dva otroka	82.591,67
3. otrok	688.300	+474.900+213.400	Trije otroci	139.950,00
4. otrok	860.400	+474.900+385.500	Štirje otroci	211.650,00
5. otrok	1.032.500	+474.900+557.600	Pet otrok	297.691,67

II. OTROCI, KI POTREBUJEJO POSEBNO NEGO IN VARSTVO (osnova je Odločba Centra za socialno delo - pravica do dodatka za nego!)

Otroci po vrsti	Letno	Št. otrok	Mesečno
1. otrok	1.720.800	En otrok	143.400,00
2. otrok	1.762.100	Dva otroka	290.241,67

III. DRUGI VZDRŽEVANI DRUŽINSKI ČLAN (npr. zakonec, ki ni zaposlen ter ne opravlja dejavnosti)

Vzdrževan drug družinski član	Letno: 474.900	Mesečno: 39.575

kolikor ni tako, olajšave izplačevalec ne more upoštevati.

d) Spremembe na področju obdavčenja nagrad s področja inovacijske dejavnosti.

Zaradi definicije aktivnega dohodka oz. odvisnega razmerja posega davčna zakonodaja tudi na to področje. Zato bomo nagrade za prijavo ideje, nagrade na osnovi gospodarskega prihranka in enkratne nagrade izplačevali kot nagrade v smislu druge alineje 295. člena veljavne KP PV. Nagrade za inovativnost so del plače in se zato štejejo v pokojninsko osnovo posameznika. Podrobneje o tem področju pišemo v posebnem članku.

e) Boniteta je vsaka ugodnost v obliki proizvoda, storitve ali druge ugodnosti v naravi, ki jo delojemalcu ali njegovemu družinskemu članu zagotovi delodajalec ali

druga oseba v zvezi z zaposlitvijo. Definicija je zelo široka, zato se bomo omejili samo na dve novosti v zvezi z bonitetami.

Tako je po novem zagotovitev uporabe mobilnega telefona za službene in privatne namene boniteta uporabnika telefona v višini 3.000 SIT mesečno.

Druga novost je pomoč pri izobraževanju delojemalca ali njegovega družinskega člana.

Pomoči dijakom in študentom naših zaposlenih delavcev so torej boniteta starša, kar smo obračunali že pri obračunu plač za december 2004.

O bonitetah mogoče samo še to, da se »zajedajo« zaradi obračuna davkov in prispevkov v neto zaslužek posameznika kar odraža negativni predznak na plačilnih listih pri tistih posameznikih, ki ste deležni ugodnosti v obliki bo-

nitete.

Novosti in nejasnosti v zvezi z novo zakonodajo je še veliko, zato bomo o tem še pisali. Vsekakor zagotovo pred oddajo napovedi za leto 2005, ko bomo več napisali o t.i. nestandardnih olajšavah.

Naj samo omenimo, da so se olajšave za vlaganja za različne namene zmanjšale s 3 odstotkov od osnove na samo 2 odstotka, ter da so se delno zožili tudi posamezni nameni.

Za zaključek pa še enkrat: ne pozabite, napoved dohodnine za leto 2004 se obravnava po stari zakonodaji, skrajni rok za oddajo napovedi pa je 31. 3. 2005.

*Sonja Kugonič, univ. dipl. ekon.
Služba za organizacijo
in nagrajevanje*

Spremembe tudi na inovacijskem področju

Do konca leta 2004 smo izplačevali vse nagrade s področja inovacijske dejavnosti (nagrada za prijavo ideje ter nagrada na osnovi gospodarskega prihranka oziroma enkratna nagrada) na podlagi sklenjenih pogodb o avtorskem delu z inovatorji.

Nova davčna zakonodaja (zakon o dohodnini Ur. l. RS 54/2004 + popravki) posega tudi na področje obračuna dohodkov iz naslova avtorskega dela. Dohodek, izplačan na podlagi avtorske pogodbe, je lahko dohodek, prejet za stvaritev ali za uporabo avtorskega dela.

Po dikciji Zakona o dohodnini se kot dohodek iz zaposlitve šteje vsak dohodek fizične osebe, ki ga ta doseže v odvisnem pogodbenem razmerju, katerega predmet urejanja je delo, ne glede na to, ali gre za fizično ali intelektu-

alno delo, všteti ustvarjanje ali izvedbo avtorskega dela.

Dohodek iz zaposlitve vključuje vsako izplačilo in boniteto, ki je povezana z zaposlitvijo, kar pomeni, da je ne glede na podlago za izplačilo posameznega dohodka in ne glede na njegovo obliko potrebno tega šteti za dohodek iz zaposlitve, če ga je mogoče povezati z zaposlitvijo posamezne fizične osebe.

Glede na dosedanjo prakso navedena ureditev pomeni spremembo predvsem v delu, ki se nanaša na obdavčitev dohodkov, izplačanih na podlagi avtorskih pogodb. V praksi pomeni prilagoditev izplačil nagrad s področja inovacijske dejavnosti za inovatorje naslednje:

- avtorske pogodbe odpadejo oziroma pridejo v poštev samo pri inovacijah, ki so prijavlje-

ne s strani inovatorjev, ki niso v rednem delovnem razmerju v podjetju

- nagrade za prijavo ideje se povečajo iz dosedanjih 2.500, 5.000 in 7.500 SIT neto na 5.000, 10.000 in 15.000 SIT bruto in se od njih odvedejo vsi prispevki in davki, ki so različni od posameznika do posameznika
- pri nagradah na osnovi gospodarskega prihranka in enkratnih nagradah velja enak sistem
- poudariti pa velja zelo pomembno spremembo: ker postanejo nagrade del plače, povečujejo tudi pokojninsko osnovo, kar pomeni dodatno spodbudo.

Bojan STROPNIK,

Vodja inovacijske dejavnosti

Poklici v rudarstvu so strateškega pomena

V Premogovniku Velenje bo mo tudi letos – kljub sicer 3-odstotnemu zmanjšanju števila zaposlenih, pretežno z upokojevanjem – zaposlili 70 pripravnikov, prvih 40 v začetku aprila.

Poklicna in tehniška rudarska šola Šolskega centra Velenje je edina slovenska rudarska šola in iz nje naše podjetje črpa še kako potrebne strokovne kadre za delo v premogovništvu. Se bo v prihodnjih letih vanjo vpisovalo dovolj mladih?

»Zavedamo se, da poklic rudarja v prvem trenutku niti pri starših niti pri učencih ni moderen, zanimiv, in sicer zaradi splošnega

bujejo v vseh tistih dejavnostih, ki jih zadeva rudarska zakonodaja, to pa so še kamnolomi, peskokopi, glinokopi, tunelogradnja, izdelava podzemnih skladišč, geološki obrati...

»Da bi bili naši dijaki na trgu čim bolj uporabni, vsako leto predmetnik posodabljam. Pri zadnji prenovi smo dodali znanja, uporabna tudi na delovnih mestih izven jame, ter s področij, kot sta

govnik, ki veliko teh dijakov zaposli, pa jih že spozna med šolanjem, jim da praktična znanja, ki jih najbolj potrebujejo. Ob tem učence za odločitev za delo v rudarstvu dodatno motivira s številnimi ugodnostmi, ki jih nato nudi med šolanjem.

To so, med drugim, štipendija, brezplačni učbeniki, prevoz v šolo, bivanje v dijaškem domu, zaščitna sredstva in malica pri

Bodoči rudarji, rudarski tehniki, sošolci, prijatelji in, upajo, čimprej tudi sodelavci. V ospredju ravnatelj Albin Vrabič, desno Andreja Štefan Bukovič.

pesimističnega javnega mnenja o rudarstvu. Ko pa spoznajo njegovo uporabnost v različnih dejavnostih, potrebe trga po teh poklicih, se mnogi odločijo zanj in se zavedo tudi, da je ta kruh dober,« je prepričan **Albin Vrabič**, ravnatelj PTRŠ.

Ustanovitelj šole in največji uporabnik njenih kadrov je Premogovnik Velenje, vendar pa to ne pomeni, da sta poklica rudar in rudarski tehnik potrebna le v premogovništvu. Rudarje potre-

podjetništvo in poslovna komunikacija.

Zelo dobra stran naše šole je tesna povezanost s Premogovnikom Velenje. V njem dijaki v majhnih skupinah, do štiri ob učitelju, opravljajo praktični pouk, v Premogovniku črpamo predavateljski kader in tesno sodelujemo pri načrtovanju in analiziranju učno-vzgojnega procesa z odgovornimi za izobraževanje v Premogovniku.

To so dobrobiti za šolo, Premo-

praktičnem pouku...

Z vsem tem krepimo socialno partnerstvo, ki ga priporočajo tudi direktive EU o poklicnem šolstvu novim članicam unije, mi pa to počnemo že, odkar šola obstaja. Tako razvijamo model evropskega izobraževanja,« je poudaril ravnatelj, pedagoginja **Andreja Štefan Bukovič** pa je izpostavila tudi vzgojno funkcijo šole.

»Delo z dijaki v majhnih skupinah pomeni, da se lahko posvetimo vsakemu, spremljamo njegov

napredek, razvoj, ga tudi vzgajamo in tako del te naloge odzvamemo staršem, ki so danes preveč zaposleni.

Brez reda in discipline tudi ni vstopa v jamo in dijaki to hitro sprejmejo. To pa je tudi velika

Prednosti rudarskega poklica, ki ga bo letos dosegel, se zaveda **Goran Vovk**, di-

jak 3. letnika, doma iz Šentilja. »Službo lahko dobiš, plače so dobre, prej se upokojiš, šola tudi ni zelo težka...« našteva. Z 11 sošolci v razredu so prijatelji, s profesorji imajo dobre odnose, Goran letnike izdeluje s prav dobrim uspehom.

Najbolj všeč mu je praktični pouk v jami, kjer se med izkušenimi rudarji dobro počuti in je raje kot pri pouku. Tako je tudi v praksi spoznal svoj bodoči poklic in z izbiro je zadovoljen.

Veseli se letošnjega skoka čez kožo, še bolj pa čimprejšnje zaposlitve v jami, kjer se bo lahko pridružil očetu, rudarju. Šele potem bo morda, ob delu, nadaljeval študij.

popotnica v življenje nasploh.

V šoli tudi skrbimo za vsestranski razvoj dijakov. Tako ob učnem programu teče veliko dejavnosti, ena od njih je sodelovanje v okviru mednarodnih izmenjav dijakov. Letos smo se prijavi na razpis projekta Comenius in pri nas 14 dni gostili 15 dijakov in dva učitelja iz sorodnih šol iz Romunije. Moto je bil predstavitev tradicionalnih in modernih slovenskih praznikov, gostom pa smo pokazali tudi nekaj znamenitosti Slovenije.

Srečanje je bilo zelo uspešno in spomladi bomo mi gostje pri Romunih. S takšnimi srečanji dijaki pridobivajo samozavest, spoznajo drugačnost krajev in ljudi, se učijo tujega jezika in se naučijo ceniti domovino in njene značilnosti,« je povedala Štefan Bukovičeva.

V tem šolskem letu se v devetih oddelkih v programih rudar, rudarski tehnik in rudar - program 3+2 izobražuje 97 dijakov, kar je približno toliko kot lani, za prihodnje šolsko leto pa je opazen trend majhnega povečanja namer za vpis v šolo. Povečano je tudi zanimanje dijakov iz sosednjih občin Šaleške doline in širše ter vpis učencev z boljšim osnovnošolskim uspehom.

»V naših oddelkih je povprečno 11 dijakov, kar omogoča poglobljen in uspešen pouk. To je daleč pod normativom za število dijakov v razredu, ki je sicer 32, vendar država Slovenija se je odločila, da bo imela svoje rudarje. Poklici v energetiki so strateškega pomena za Slovenijo,« pravi Vrabič in vabi osmošolce, da se na februarških informativnih dnevih prepričajo o ponudbi programov za rudarske poklice.

Diana Janežič

Spremembe so nekaj običajnega

Ljudje smo velikokrat sužnji svojih navad. Ko se dogodki ne razvijajo v smeri, ki smo si jo zamislili, odreagiramo z odporom. Sprejeti moramo dejstvo, da so spremembe vsakodneвне. Ne dopustite, da vas spremembe paralizirajo, rastite z njimi in se jim prilagajajte. Napredek je možen samo s progresivnim in dinamičnim spreminjanjem samega sebe.

Veselite se sprememb

Če se vaše podjetje združuje z drugim, sprejmite to dejstvo in se še bolj predajte delu. Naj vas ne bo strah prevzeti povečanega obsega dela.

Negativno obrnite v pozitivno

Prenehajte se osredotočati na stvari, na katere nimate vpliva. Ne pritožujte se nad nekom, ki je napredoval namesto vas; preverite svoje delo in poiščite svoje šibke točke. Gotovo boste našli še kakšno možnost za svoj napredek in za posredovanje boljše ideje. Preglejte svoje napake, ugotovite pa uporabite pri doseganju ciljev.

Za enak način dela boste vedno enako nagrajeni

Slabe navade prinašajo slabe rezultate. Spomnite se odpora pri uvajanju prvih računalnikov, ki so danes nepogrešljivi. Nagrada za to, kar imate danes na voljo, pa ni samo materialna!

Napredujte po korakih

Tudi če ste sprejeli dejstvo, da ima vaš novi predpostavljeni drugačne zahteve, to še ne pomeni, da ste rešeni skrbi in stresa. Toda, ne spremenite se prehitro. Če se boste prilagajali postopno, boste ugotovili, da uspešno obvladujete vse spremembe.

Dale Carnegie

Brano in slišano o Premogovniku

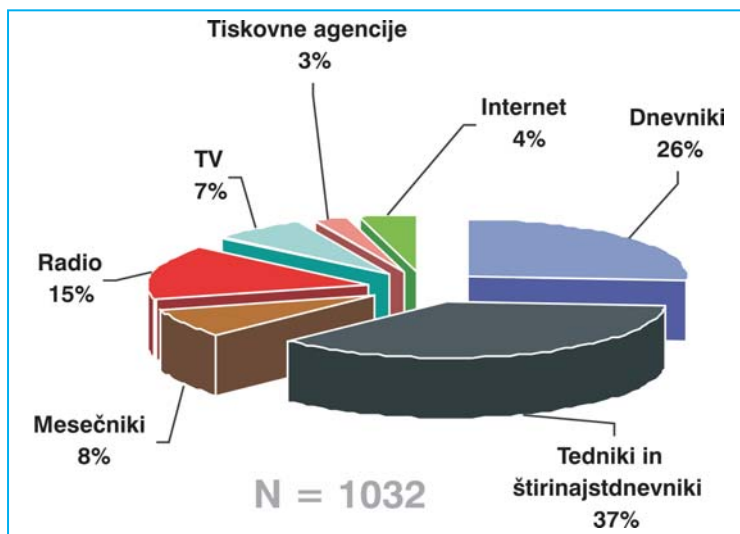
Pomembnejši so ljudje ali organizacije, pomembnejše so informacije o dogajanjih z njimi in njihovim vplivom na okolico. Premogovnik Velenje je kot velika in pomembna družba vsak dan na očeh javnosti.

Kako mediji poročajo o dogajanjih v poslovnem sistemu, spremljamo s tako imenovanim klipinom, to je beleženjem vseh objavljenih novinarskih prispevkov v vseh medijih - tiskanih, elektronskih, vseh zvrsti in časovnih obdobjih izdajanja.

Tudi v začetku letošnjega leta nam je SPEM posredoval analizo medijskih objav za leto 2004. Z njo lahko merimo učinke komuniciranja, omogoča pa tudi strnjeno spremljanje podobe organizacije v medijih, število vseh objav po medijih, datumih objav, avtorjih in po medijski zastopnosti. Z analizo medijev dobimo posnetek podobe, ki jo ima organizacija v medijih in tako posredno pri bralcih, poslušalcih in gledalcih.

Kako smo torej z javnostmi komunicirali lani?

V letu 2004 smo pripravili in poslali 22 sporočil za medije, kar pomeni 10 sporočil za medije manj kot v letu 2003 (32), dve manj kot v letu 2002 (24) in tri manj kot v letu 2001 (25). V povprečju smo poslali vsaj 1,8 sporočila za medije na mesec in največ v juniju, kar je sovpadalo z načrtovanimi poslovnimi in dru-

žabnimi dogodki Premogovnika Velenje.

Premogovnik Velenje se je v letu 2004 pojavjal v 83 različnih medijih, in sicer s 1032 objavami. Za primerjavo: v letu 2003 je bilo 1038 objav. Raven objav se torej v letu 2004 ni dvignila, ob upoštevanju poročanja o rudarski nesreči v 2003, o kateri so mediji poročali kar v 163 objavah, pa lahko vendarle rečemo, da je nivo objav v teh dveh letih ostal enak.

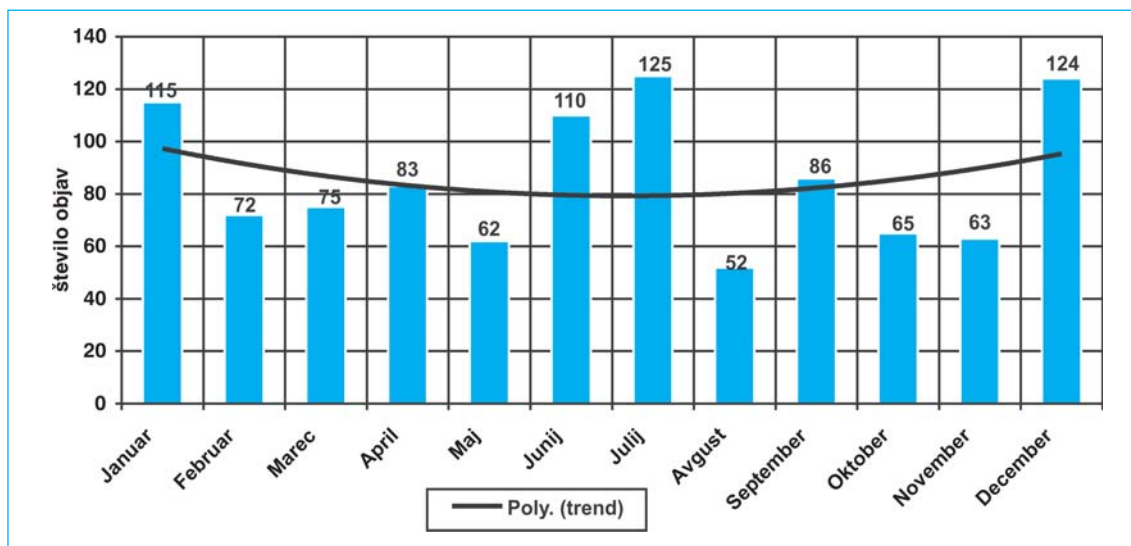
Največ objav smo, tako kot v letu 2002, zasledili v tedniku Naš čas, na Radiu Velenje ter v dnevniku Večer. Ugotovili smo, da je dnev-

nik Delo zmanjšal število objav za 51, manj pa so o premogovniku poročali tudi Radio Slovenija in ostali elektronski mediji.

Predvidevamo, da razlog za dominantno število objav v tiskanih medijih, če jih primerjamo z elektronskimi, morda tiči v tem, da je bilo manj tem, ki bi bile potrebne hipne obravnave (na primer: krize) in bi bile aktualne le v določenem trenutku.

Teme v medijih so bile v večini primerov posledica sistematičnega komuniciranja Premogovnika Velenje, torej so bile kontrolirane in usmerjene.

Iz poročila SPEM

RGP zaključil dela v Šentvidu

Osnovni namen izgradnje rova je bil z raziskavami določiti geološke razmere na trasi bodočega dvocevne tunela v sklopu avtoceste z Gorenjske proti Ljubljani. Raziskovalni rov poteka po odsekih, in sicer: dostopni vpadnik s površine v območje tunela, odsek po trasi desnega tunela, prečnik, zadnji odsek po trasi levega tunela. Skupna dolžina rova je 652 m, profil izkopa je bil 13,5 m², svetli uporabni profil pa 10 m².

Izkop je potekal po različnih hribinah od mehke, rušljive, kjer so se pojavljali zruški, pa do trdega kamna, kjer je bilo potrebno razstreljevanje. Vseskozi je bil v rov pritok vode. Po vsakem izkopnem koraku je hribino pregledal geolog in o pregledu sestavil na-

Vstop v raziskovalni rov Šentvid pri Ljubljani, ki ga je izdelal RGP

tančno poročilo.

Iz vrtnih niš za čelom delovišča je potekalo raziskovalno vrtnje v vse smeri. Končni rezultat je zaključno poročilo o geoloških razmerah v hribini, kar bo omogočalo najbolj primerno načrtovanje izkopa in podpiranja obeh tunelov.

RGP je dela izvajal z rudarskimi ekipami in elektro-strojno opremo Premogovnika Velenje, po tehnologiji s strojnim izkopom, jeklenim ločnim podporjem, briganim betonom in sidri. Vsa dela so bila kljub večji oddaljenosti gradbišča od matičnega podjetja in pod zaostrenimi pogoji naročnika ob velikem angažiranju vseh udeležencev uspešno zaključena.

Ivan Pečovnik

24. decembra lani je RGP skladno z dopoljenim časovnim planom zaključil dela pri izkopu in podpiranju raziskovalnega rova Šentvid.

Zlato za Gost na 1. Golažijadi

Sejmsko dogajanje so popestrili nastopi na osrednjem odru, vožnje s kočijo, otroške ustvarjalne delavnice in obisk dedka Mraza... Najodmevnejša spremljevalna prireditev pa je bila zagotovo 1. Golažijada. Tekmovanja v kuhanju golaža se je udeležilo 10 tekmovalcev oziroma ekip, ki so na

Titovem trgu pred številnimi gledalci v 150 minutah skuhal golaž in ga nato obiskovalcem tudi brezplačno razdelili. Komisija je bronasta priznanja 1. Golažijade podelila kuharjem gostišča Pri Bertu ter podjetja Era, srebrna priznanja ekipam Turistične zveze Velenje, Term Topolšica,

Gorenja Gostinstvo, gostišča Štorman ter Pavliju Šiferju, zlata priznanja pa kuharjem podjetja GOST, Interspara ter gostišča Kajuh iz Šoštanja. Ekipo Gosta sta sestavljala Ivo Hrnčič (desno) in Jože Majcenovič. Čestitke!

Barbara Pokorny

Mestna občina Velenje je letos v sklopu prireditev "Praznični december - Velenje 2004" na Titovem trgu organizirala tudi dvodnevni Praznični sejem.

Izobraževanje in usposabljanje

Cilji, ki smo si jih v HTZ postavili na področju izobraževanja, so: izboljšanje izobrazbene strukture, konstantno izobraževanje vseh zaposlenih in usposabljanje invalidov. V letu 2004 smo planirali 36 ur usposabljanja na zaposlenega.

Ob ustanovitvi podjetja smo zaradi slabe izobrazbene strukture delavcev in na osnovi potreb podjetja zaposlili več ključnih kadrov. Za tekoči priliv in dolgoročno zagotavljanje potrebnih kadrov vodimo ustrezno kadrovsko politiko štipendiranja. Trenutno imamo 6 štipendistov. V skladu s potrebami profitnih centrov pa izboljšujemo izobrazbeno strukturo tudi s finančno podporo študija ob delu na vseh nivojih. Od leta 2000 smo pri šolanju podprli že 61 delavcev. Do sedaj je šolanje ob delu uspešno zaključilo 25 delavcev.

Sedaj se ob delu izobražuje 33 delavcev. Največje potrebe in tudi največ zanimanja za šolanje ob delu je za smer strojništvo. Na tej smeri se izobražuje 17 delavcev. Izjemno smo veseli, da je kar nekaj delavcev, ki že imajo univerzitetno izobrazbo, pa so se odločili še za podiplomski študij.

Veliko izobraževalnih oblik

V preteklem letu so se naši delavci udeležili **240 različnih internih in eksternih izobraževalnih oblik**. Najpomembnejše izobraževanje (tako po obsegu kot po številu vključenih) je bilo usposabljanje ključnih in končnih uporabnikov **informatijskega sistema MFG/PRO**.

V lanskem letu je namreč vodstvo podjetja sprejelo odločitev o implementaciji novega informacijskega sistema MFG/PRO s ciljem izboljšanja uporabe sistema načrtovanja in izvajanja poslovnih procesov in izdelave direktorskega informacijskega sistema, ki bo omogočal trenutno spremljanje poslovanja.

Uvajanje smo pričeli v marcu z usposabljanjem 12 ključnih uporabnikov informacijskega sistema. Le-ti so spoznali in obvladujejo celoten MFG/PRO si-

stem, izdelali so navodila v slovenskem jeziku in se usposobili za šolanje 89 končnih uporabnikov, s katerim so pričeli v septembru. Do konca leta je bilo opravljenih 8000 ur usposabljanja (4600 ključni in 3400 končni uporabniki).

Že od leta 2003 tečejo izobraževanja, povezana z uvajanjem **metode 20 ključev**, ki je orodje za lažje doseganje strateških ciljev podjetja. V sodelovanju z zunanjo institucijo Deloitte&Touche smo v letu 2004 nadaljevali z aktivnostmi za izvajanje projekta in pričeli z izvajanjem ključev 16 (planiranje proizvodnje) in 14 (spodbujanje zaposlenih k izboljšavam). Prav tako so tekle delavnice na področju čiščenja in

organiziranja. Zasnovan je bil plan aktivnosti pri uvajanju celovitih sistemov stalnih izboljšav, ki je bil tudi potrjen na kolegiju tehničnega direktorja. Pomemben korak naprej smo naredili z uvajanjem sistema ciljnega vodenja. S pomočjo kataloga kazalcev smo si zastavili cilje na nivoju podjetja in profitnih centrov. Mesečno smo spremljali zastavljene cilje in merili, ali se letnemu cilju zadostno približujemo. V določenih službah so vodje ciljno vodenje sprejeli za svoje in so se dela tudi resno lotili.

Še vedno pa se pojavljajo težave na določenih področjih, ki jim bo treba v prihodnje posvetiti več pozornosti. Izvedenih je bilo pet delavnic s pomočjo zu-

Franjo Gavranč se je izšolal za rudarja, nato pa dolgo vrsto let delal kot inštruktor učencev v kamnolomu. Zaradi zdravstvenih težav je pred tremi leti moral menjati poklic in delovno mesto. Veliko se je moral naučiti na novo: obiskoval je tečaj angleškega jezika, se naučil delati z računalnikom, česar prej ni nikoli počel, se naučil programa AutoCad.

Zdaj je graver v PC ESTO in je s svojim delom zelo zadovoljen. Zadovoljen je s seboj, da se je za tak korak odločil, se izobrazil, poskusil nekaj novega, zadovoljen pa je tudi s podjetjem, ki ga je pri tem spodbujalo, mu ponudilo možnost, da bo uspešen in ustvarjalen še precej let, ki mu manjkajo do upokojitve.

»Sedaj se učimo celo življenje, mnoga znanja zastarijo in izobraževanje je potrebno nenehno. S prejšnjim poklicem in delovnim mestom sem bil zadovoljen, vendar pa sem vesel tudi, da sem se prekvalificiral. Priporočam tudi sodelavcem, ki želijo delati več, drugače, pridobiti nova znanja, da to svojo željo izrazijo, podjetje jim bo gotovo prisluhnilo.«

nanjih svetovalcev podjetja Deloitte&Touche. Na delavnicah smo zaposlene z vseh ravni podjetja usposabljali za pridobitev vseh potrebnih znanj, ki nam bodo v pomoč pri vzpostavitvi omenjenega sistema.

V avgustu smo izvedli letno ocenjevanje podjetja po metodi 20 ključev. Podjetje so ocenjevali zaposleni z vseh ravni podjetja. Trije sodelavci so se v oktobru udeležili 4. slovenske in 1. hrvaške konference 20 K v Opatiji na Hrvaškem. Glede na to, da je bilo leto 2004 leto komuniciranja, smo več pozornosti posvetili temu področju. Organizirali in izvedli smo več delavnic za različne skupine zaposlenih.

Na podlagi sklepa kolegija direktorja, da v podjetju začnemo z izvajanjem **letnih razgovorov**, so se vodilni delavci v podjetju v marcu udeležili delavnice, ki jo je vodila dr. Nada Zupan, v oktobru pa je bila za vodstvo podjetja organizirana delavnica na temo izpopolnjevanje tima, katere cilj je bil povečati uspešno delo v timu. Izvajalec je bilo podjetje Kadrovski inženiring.

Pod vodstvom Zlatke Jambrovič je potekala delavnica za sodelavce, s katerimi bodo vodeni letni razgovori, izvedli pa smo tudi delavnico za vse delavce, ki imajo IV. In V. stopnjo izobrazbe in imajo pri svojem delu opravka s strankami.

V sklopu vsakoletnega izobraževanja za **nadzorno tehnično osebje** smo organizirali delavnico z naslovom motiviranje sodelavcev. Udeleženci so spoznali metode motiviranja sodelavcev na konkretnih primerih.

V Studiu za oblikovanje in fotokopiranje so se lotili projekta **digitalnega arhiviranja poslovnno-tehnične dokumentacije**. Usposabljanje je bilo organizirano prek Mikrografije d.o.o., ki je

Robert Šeliga je v jamo prišel kot rudar. Leta 1994 je bil poškodovan pri stebrnem udaru in za delo v jami ni bil več sposoben. V sklopu rehabilitacije je nekaj časa delal tudi kot receptor v upravni zgradbi, kar je bilo zanj, mladega človeka, zelo dolgočasno in nezanimivo delo. Na pobudo in s spodbudo Dragice Kotnik, vodje gospodarskega sektorja, je nadaljeval šolanje v rudarski tehnični šoli in jo tudi uspešno končal.

»Delati sem začel v kopirnici in čez nekaj let postal vodja Studia za oblikovanje in kopiranje. To mi je dalo nov zagon za delo, čutil sem, da sem sposoben več, da se stvari premikajo in da me tudi v podjetju cenijo. To me je motiviralo, da sem si postavil višje cilje. Odločil sem se za študij v višji strokovni šoli za komercialista in ga sredi januarja letos tudi uspešno zaključil. Razmišljam še o nadaljevanju študija.« V prvem letniku ni imel finančne pomoči podjetja, nato pa ga je šolalo tudi podjetje. »Prepričan sem, da naše podjetje vsakemu sodelavcu, ki pokaže voljo do dodatnega izobraževanja, študija ob delu, pri tem tako ali drugače pomaga. To niso le finančna sredstva, so tudi spodbude, možnosti za napredovanje, upoštevanje njegovega znanja, sposobnosti. Pobuda pa mora biti na strani delavca, le kdor sam želi uspeti, mu bo to tudi uspelo!«

za tovrstna izobraževanja usposobljena. Utečena oblika izobraževalnih aktivnosti, ki jih izvaja Šolski center Velenje ali predavatelji Premogovnika Velenje, so **računalniški tečajji**, naši delavci pa se izpopolnjujejo tudi na **jezikovnih tečajjih**. Velik poudarek dajemo tudi znanjem z **ekonomskega področja**. Delavke, zaposlene v plansko-analitski in finančni službi, redno obnavljajo in dopolnjujejo svoje znanje s področij kontrolinga, računovodenja, bilanc..., v letu 2004 pa so se tudi udeleževale seminarjev na temo nove zakonodaje na

področju dohodnine in davka na dodano vrednost. Tudi zaposlene v službi za usposabljanje in zaposlovanje smo dobro seznanjene z novo invalidsko zakonodajo, prav tako se o novostih na svojem področju redno informirajo ostali sodelavci iz Skupnega stroškovnega centra (ekologija, prodaja, razvoj) in profitnih centrov. Skladno z določili rudarske zakonodaje smo, tako kot vsako leto, organizirali enodnevni **seminar za nadzorno-tehnične delavce**. Seminar, ki smo ga izvedli z domačimi predavatelji in v sodelovanju s Službo varstva pri de-

lu Premogovnika Velenje, je zaje-
mal naslednje teme: letni delovni
načrt 2004, 20 ključev, sistem
zdravstvenih pregledov in VPD
problematika, protipožarna var-
nost, zaposlovanje invalidov in
obvladovanje bolniškega staleža.
Aktivni smo tudi na področju
zdravstvene preventive in po-
skušamo z različnimi predavanji
vzpodbuditi delavce k večji skr-
bi za zdravje. Organizirali smo,
in bomo tudi v prihodnje, preda-
vanja za različne ciljne skupine.
V letu 2004 smo za moške, sta-
rejše od 50 let, izvedli predava-
nje na temo »Dejavniki tveganja
s posebnim poudarkom na raku
prostate«, predavala je dr. Alek-
sandra Žuber. V podjetju redno
tečejo tudi izobraževanja in uspo-
sabljanja za potrebe proizvodne-
ga procesa.

Tako se delavci PC ESTO vsako
leto udeležujejo osnovnega in ob-
novitvenega seminarja s področja
protieksplzijske zaščite v rudar-
stvu in industriji.

V septembru smo v sodelova-
nju z Ljudsko univerzo Celje iz-
vedli **tečaj za voznike viličarja
in težke gradbene mehanizaci-
je**. 80-urnemu tečaju, ki je bil se-
stavljeno iz praktičnega in teore-
tičnega dela, je sledil izpit. Med
ostalimi pomembnejšimi uspo-
sabljanji na tem področju je bi-
lo usposabljanje za uporabo no-
vih samoreševalnih aparatov,
poučevanje o uporabi hidravlič-
nih dvigal in energetske rok, šo-
lanje vulkanizerjev, usposabljanje
za servisiranje različnih vrst mo-
torjev in vrtnih garnitur, uspo-
sabljanje za servisiranje gasilnikov,
usposabljanje za penetrantsko
kontrolno, hidravliko...

V prvi polovici leta je služba VPD
izvedla izobraževanje in preverja-
nje znanja za delavce PC SIPO in
PC PGM. Vsi delavci so uspešno
opravili preverjanje znanja. Na-
šim delavcem omogočamo tudi
opravljanje strokovnih izpitov, v

Slobodan Mrkonjič se je v Premogovniku Velenje zaposlil leta 1987 v službi transporta. Po odsluženju vojašine se je vrnil v Premogovnik, in sicer na odkop v jamo Pesje, kjer je delal pri službi vzdrževanja do leta 1995. Nato je bil zaradi zdravstvenih omejitev spoznan za nesposobnega za delo v jami. Premestili so ga v Gradbeno dejavnost HTZ, kjer je skrbel za urejevanje zunanjih površin Premogovnika Velenje, a je kmalu, ker so ga spoznali za vedoželjnega, sposobnega, po kratkem tečaju postal strojnik težke gradbene mehanizacije.

»Imel sem določene zdravstvene omejitve, vendar sem se pri sebi zavedal, da niso tako velike, da bi ne mogel delati nekaj drugega - predvsem tistega, kar me je ves čas veselilo, to pa so ekonomija, komerciala, trženje.

Vpisal sem se v ekonomsko srednjo šolo, jo z odličnim uspehom opravil, a se že pred koncem šolanja, marca, vpisal v višjo strokovno šolo za komercialiste v Mariboru. To šolo končujem, pripravljam le še diplomsko nalogo, ki naj bi jo marca letos tudi zagovarjal.«

Slobodan je dokaz, da se da veliko narediti iz nič. Potrebni pa so volja, motivacija, spodbuda, pomoč. »Tega je nekaj v meni, veliko pa mi je nudilo tudi podjetje. Ko sem končal srednjo ekonomsko šolo, sta mi vodja PC SPV Stane Čas ter služba za usposabljanje in izobraževanje v podjetju HTZ omogočila, da sem opravil pripravništvo in kasneje pri Gradbeni dejavnosti delal kot obračunski tehnik.

Skozi nadaljnji študij na višji šoli sem moral opraviti tudi 400 ur praktičnega dela v komerciali in znova mi je podjetje omogočilo opravljanje te prakse v komercialni službi HTZ.

Prav skozi to prakso sva tako podjetje kot jaz najbolj spoznala, da mi je delo v komerciali pisano na kožo. Pri širjenju komercialne službe so me nato v njej tudi zaposlili.«

Slobodan še ni zaključil svojega izobraževanja, saj načrtuje nadaljevanje študija marketinga na VII. stopnji in s svojim znanjem polno prispevati pri intenzivnejšem usmerjanju programov na trg.

»Cilj vsakega človeka mora biti rast, napredovanje, kajti to prinaša uspehe in zadovoljstvo. Zelo sem hvaležen podjetju, da mi je omogočilo uresničitev mojih želja, ambicij in mi dovolilo, da se dokazem. Vendar pobuda, volja za izobraževanje morata priti od delavca. Zato pravim sodelavcem: izobražujte se, napredujte, ni lahko, posebej ob delu in z družino, a uspeh je sladek.«

glavnem na elektro in strojnem področju.

Usposabljanje invalidov

Nižja izobrazbena struktura je predvsem med zaposlenimi invalidi. Usposabljanje invalidov ni samo cilj naše službe, temveč je tudi strateški cilj podjetja. V podjetju zagotavljamo ustrezno delo invalidom, zaposlenim v našem podjetju in delavcem iz Premogovnika Velenje, ki zaradi zdravstvenih omejitev niso več sposobni za delo v jami.

Med invalidi so delavci, ki imajo različno stopnjo in smer izobrazbe. Pri zaposlovanju delovnih invalidov skušamo upoštevati njihovo izobrazbo in zaposlovati ključavničarje na ključavničarska dela, elektrिकarje na elektrिकarska dela. Velik problem je zaposlovanje rudarjev, za katere izven jame ni dela, kjer bi se zahtevala takšna izobrazba. Po razgovoru z invalidom glede njegovega zdravstvenega stanja in zaposlitvene možnosti si prizadevamo, da se invalid sistematično in pod strokovnim vodstvom uvaža v novo okolje ter usposobi za samostojno delo na novem delovnem mestu. Zaradi večje možnosti za zaposlitev teh invalidov jih vključujemo v različne izobraževalne oblike.

1. Usposabljam jih s **praktičnim delom** na konkretnem delovnem mestu. Gre za usposabljanje novozaposlenih iz Premogovnika Velenje in usposabljanje zaradi prezaposlitve v nove programe. Usposabljanje poteka pod vodstvom mentorja, na podlagi programov usposabljanja, ki so internega značaja, pripravljene za tista delovna mesta, kjer najpogosteje zaposluje invalide.

Tako smo v naši službi pripravili 23 takšnih programov. Program zajema teoretični in praktični del. Pridobivanje teore-

tičnih znanj poteka s predavanji ali študijem gradiva, seznanjanjem prek mentorja, službe VPD, z vključevanjem v različne tečaje. Praktični del zajema krožni program po tipičnih delovnih mestih, spoznavanje z delovnimi procesi in navodili za varno delo pri upravljanju delovnih priprav. Po zaključenem programu usposabljanja je predvideno interno preverjanje znanja, po katerem prejmejo delavci interno potrdilo o uspešno zaključenem usposabljanju.

2. Kljub novi zakonodaji s področja pokojninsko invalidskega zavarovanja, ki daje prednost poklicni rehabilitaciji, se posamezniki za takšno obliko izjemo odločajo, pa tudi invalidske komisije niso odigrale pozitivne vloge in prispevale k večjemu številu prekvalifikacij.

Veliko boljše izkušnje imamo s **finančno podporo študija ob delu**, kjer smo dali invalidom prednost in v takšno obliko izobraževanja od leta 2000 vključili 14 invalidov. Tako so posamezniki, ki so se bili pripravljene še dodatno izobraževati, dokazali in napredovali v svoji delovni karieri tudi od IV. pa vse do VI. stopnje. Čeprav vemo, da so to delavci z družinami in velikimi obveznostmi v podjetju, večino prostega časa posvečajo izobraževanju. Zato jih spodbujamo in jim skušamo študij tudi finančno omogočiti.

3. Na podlagi plana izobraževanja vključujemo invalide v **različne izobraževalne oblike**, povezane z zahtevami, novostmi novega delovnega mesta (tečajji, seminarji, delavnice). V letu 2004 se je v tovrstna izobraževanja vključilo 85 invalidov (tečaj za viličariste, izobraževanja končnih uporabnikov informacijskega sistema MFG/PRO, delo s stranikami, računalniški tečajji...).

V letu 2004 smo uresničili vse

predvidene aktivnosti in s 36,6 ure izobraževanja na zaposlenega dosegli cilj. Še posebej pa smo zadovoljni, da nam je za izvedene aktivnosti na področju izobraževanja in usposabljanja uspelo pridobiti 12.231.368 SIT sredstev na Javnem razpisu za sofinanciranje usposabljanja in izobraževanja zaposlenih v Republiki Sloveniji, ki so ga skupaj razpisali Evropski socialni sklad, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in Zavod RS za zaposlovanje. Priprava razpisne dokumentacije in zahtevanih poročil je zahtevala ogromno časa, dogovorov, različnih dokumentov in potrdil in je bila izredno zahtevna, vendar je končni rezultat dober. Veliko pa smo se pri tem naučili. Ta uspeh je vzpodbuda za bodoče sodelovanje na podobnih razpisih, pridobljene izkušnje pa nam bodo pri tem v veliko pomoč.

Ena od novosti letošnjega leta na področju usposabljanja in izobraževanja v HTZ je ustanovitev **Centra za usposabljanje**. Delavce, ki bodo predvideni za usposabljanje, bo obravnavala skupina strokovnih delavcev iz Premogovnika Velenje in HTZ.

Team strokovnjakov z medicinskega, tehničnega in družboslovnega področja bo obravnaval delavce, ki bodo v invalidskem postopku in delovne invalide, ki jih je potrebno prezaposliti v nov program. Na podlagi odločitve strokovnega teama se bodo delavci usposabljali za izbran program in se po uspešno zaključenem usposabljanju razporedili na ustrezno delo. To je nov, temeljitejši pristop k reševanju invalidske problematike v podjetju, pogoja za uspeh pa sta pridobitev novih programov, primernih za invalide delavce, in aktivnejši pristop invalidov pri izvajanju usposabljanja.

Služba za usposabljanje in zaposlovanje

Šaleška jezera – razvojni potencial

Veliko nas je, ki se še dobro spomnimo, da je bilo Velenjsko jezero, največje od treh ugrezninskih jezer v Šaleški dolini, v preteklosti v zelo slabem stanju. Glavni vzrok za močno onesnaženje jezera in posledično tudi Pake, v katero doteka voda iz jezera, je bilo odplavljanje pepela iz šoštanjske termoelektrarne.

V vodi, s katero so iz TEŠ pepel transportirali na ugrezninsko območje, je bilo veliko kalcijevega hidroksida, ki je pH vrednost vode v Velenjskem jezeru dvignil tudi do 12 (nevtralna tekočina ali čista voda imata pH 7, pH višji od 10 pa že poškoduje škrge rib). Po ureditvi zaprtega krogotoka transportne vode za pepel leta 1994 se je kakovost jezerske vode izboljševala in v jezero se je začelo vračati življenje. Še vedno pa je jezero občutljiv ekosistem, katerega naravno ravnovesje je zelo ranljivo.

Konec avgusta 1997 je **Velenjsko jezero** prvič "cvetelo". Prekomerno so se namnožile zelene alge, kar nas je opozorilo, da moramo količino hranil, ki v jezero pridejo zaradi dejavnosti človeka, nadzorovati in jo zmanjšati. Cvetenje se v večji ali manjši meri pojavlja vsako leto. Posebno previdni moramo biti, če se namnožijo modrozelenke alge, katerih izločki so lahko toksični. Voda Velenjskega jezera je sicer po analizah sodeč primerna za kopanje, je pa v zadnjem času mogoče zaznati višjo koncentracijo sulfata.

Škalsko jezero se je začelo oblikovati pred drugo svetovno vojno, toda še takoj po njej je bilo približno pol manjše, kot je danes. Zdaj je njegova oblika dokončna, saj je izkopavanje lignita v tem predelu doline že zaključeno. Jezero meri 17 hektarov, vsebuje pa milijon kubičnih metrov vode. Poleg dotoka Lepene in drugih manjših pritokov v jezero letno načrpujejo okoli 800.000 m³ jamske vode.

Pri Škalskem jezeru je ves čas problematično predvsem dotekanje onesnaženih ali s hranili preveč bogatih zalednih voda. Nje-

govjo pojezerje obsega dobrih 10 km² in je povečini gozdnato, več kot tretjina tal (37 %) je kmetijskih, poseljuje ga okoli tisoč prebivalcev, v zaledju jezera pa je tudi odlagališče komunalnih odpadkov. Razmerje med pojezerjem in jezerom ni ugodno, saj je jezero glede na površino pojezerja premajhno, ugodna pa je vodna bilanca jezera. Izračunamo lahko, da se jezerska voda teoretično zamenja več kot petkrat letno. Z gnitjem organskih snovi nastaja na dnu jezera vodikov sulfid (H₂S), ki onemogoča aerobno življenje v spodnji in tudi v srednji plasti jezera. Kisika v vodi najbolj primanjkuje poleti, ko je bilo včasih življenje mogoče le v zgornji plasti jezera, do globine treh metrov. Stanje se je precej izboljšalo, ko so poleti leta 1999 na dno jezera položili cev, s katero svežo vodo iz premogovnika, ki je prej tekla v jezero na površini, dovajajo v spodnjo plast jezera. Tako se H₂S v zimskem času ne pojavlja več, poleti pa spodnja plast jezera ta plin še vedno vsebuje. Jezera v Šaleški dolini so v slovenskem merilu ena redkih, katerih pojezerje ima dobro ure-

jen kanalizacijski sistem. V delu pojezerja Škalskega jezera (Škale, Hrastovec) so že leta 1993 zgradili kanalizacijo. Z gradnjo so nadaljevali, tako da zdaj večino komunalnih odpadnih voda zberejo in jih mimo jezer speljejo na Centralno čistilno napravo za vode v Šoštanju. Zaradi razgibanega reliefa, predvsem pa zaradi ugreznjenja površja, so na bregovih vseh treh jezer zgradili črpališča za odpadne vode.

Da je dobro urejen kanalizacijski sistem nuja, je pokazal tudi redni monitoring kakovosti jezerske vode, s katerim raziskovalci Inštituta za ekološke raziskave ERICO Velenje stanje jezer spremljajo od leta 1987. Vodo vzorčijo štirikrat letno na točkah največje globine, vzorce vzamejo po celotni globini, od gladine do dna jezer, vzorčna mesta so oddaljena dva oziroma pet metrov.

Inštitut ERICO opravlja tudi raziskave vrstne sestave jezerskih vodnih rastlin in vsebnosti hranil, pred kratkim pa so začeli še z novim projektom, s katerim želijo določiti in oceniti vsebnosti težkih kovin v ribah iz Šaleških jezer. Decembra so v sodelovanju

Med družbeniki TRC Jezero tudi BTC

z Ribiško družino Velenje opravili vzorčenje desetih vrst rib v Velenjskem in Škalskem jezeru (smuč, sončni ostriž, navadni ostriž, rdečeočka, rdečeperka, zelenika, klen, potočna postrv, srebrni koreselj ali babuška, ploščič), sedaj pa potekajo analize mišičnega tkiva in jeter.

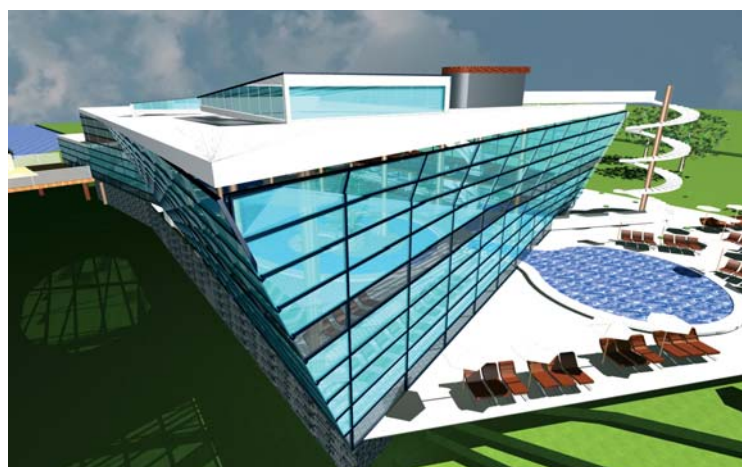
Za analize so se odločili na podlagi prejšnjih raziskav, ki so pokazale, da so v jezerskih sedimentih vsebnosti nekaterih težkih kovin povišane, znano pa je, da se težke kovine kopičijo v organizmih. Glede na rezultate, ki bodo v prvi vrsti pokazatelj onesnaženosti vodnega okolja s težkimi kovinami, bodo lahko ocenili tudi primernost rib iz Šaleških jezer za prehrano. V prihodnje nameravajo analize razširiti še na druge vrste rib (v Škalskem in Velenjskem jezeru jih je okoli 20 vrst) in na druge sestavine vodnega okolja (npr. alge, vodne rastline ...). Ugrezninska jezera so v osnovi okoljske poškodbe in tako so sprva ljudje dojemali tudi Šaleška jezera. Danes, ko so bregovi razmeroma velikih vodnih površin v naši dolini vsaj delno že urejeni, se je spremenil tudi odnos prebivalcev do jezer. Postala so eno najbolj priljubljenih območij za preživljanje prostega časa prebivalcev Šaleške doline, vedno bolj pa jih vidimo tudi kot razvojno priložnost.

V praksi se to kaže v povečanem zanimanju investitorjev za vlaganja v rekreacijsko in turistično infrastrukturo. Ob tem seveda ne smemo pozabiti, da bo lahko zelene rezultate prinesel le skrbno načrtovan razvoj, ki bo usklajen z nosilnostjo okolja ter s samočistilno sposobnostjo jezer in njihovih bregov.

Mojca Ževart, Emil Šterbenk

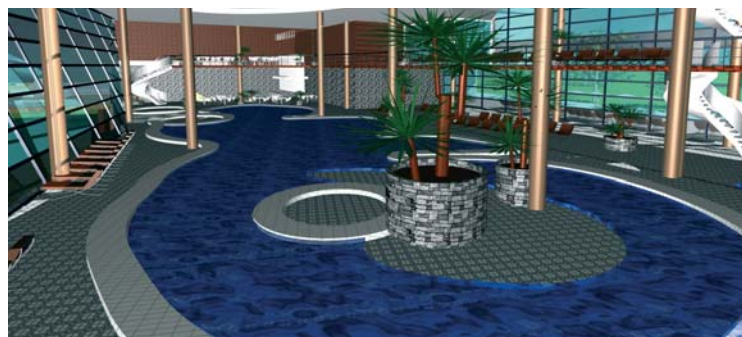
Lani septembra je bilo podpisano pismo o nameri za izgradnjo Vodnega mesta Velenje, na omenjeni skupščini pa sta direktorja BTC Jože Mermal in Premogovnika Velenje dr. Evgen Dervarič podpisala pogodbo o prodaji 30.000 kvadratnih metrov zemljišča na območju TRC Jezero. BTC naj bi vodno mesto zgradil v 18 mesecih od pridobitve gradbenega dovoljenja, predvidoma oktobra 2006.

Idejni projekt Vodnega mesta sta predstavila arhitekta Projektivnega biroja Velenje Bojan Purg in Uroš Lokan, predvideva pa bazene, savne, fitness in wellness center, tobogane, počivališča in terase na skupni površini 4.200 kvadratnih metrov. Vrednost investicije je od pet do sedem milijonov evrov.

MO Velenje naj bi ob Vodnem mestu zgradila še olimpijski bazen, ERA načrtuje izgradnjo družinskega parka, katerega vsebina bo namenjena predvsem otrokom in družinam in bo povezan s Pikinim festivalom, na svoj račun pa bodo prišli tudi ljubitelji golfa, saj bosta zgrajena tudi klubska hiša in golf igrišče z devetimi luknjami.

Dr. Evgen Dervarič je poudaril, da že tečejo tudi pogovori o izgradnji namestitvenih zmogljivosti, uresničenje naštetih projektov pa bo precej dopolnilo že sedaj pestro ponudbo centra in lahko v projekt TRC Jezero privabi tudi nove družbenike. Sicer je premogovnik lastnik vseh površin, ki niso vodne, v podjetju TRC Jezero pa naj bi zaposlitev pridobilo vsaj 266 delavcev.

Na redni skupščini TRC Jezero 18. decembra so dosednji družbeniki Premogovnik Velenje, Vegrad, Gorjenje, ERA in MO Velenje potrdili vstop novega družbenika BTC d.d, Ljubljana. Vstopil je z enakim deležem, to je 16,6-odstotnim, kot ostali družbeniki, je pa zelo pomemben za razvoj TRC Jezero, saj je investitor Vodnega mesta Velenje.

Ste vedeli? Nezgode doma so najpogostejše.

O nezgodah na cesti vemo veliko več kot o tistih, ki se zgodijo doma, v stanovanju ali hiši. Podatki, ki jih zbirajo v nekaterih državah Evrope, pa kažejo, da je največ poškodb zaradi nezgod, ki se zgodijo doma.

Vrste in stopnje poškodb so različne: pri nekaterih ne potrebujemo niti zdravnika, pri drugih so lahko posledice hujše, trajnejše, tudi usodne.

Najpogostejši so padci, sledijo zastropitve s kemikalijami, poškodbe zaradi ostrih predmetov in rezil, opekline, nezgode zaradi elektrike in plina, zadušitve in utopitve. Med najbolj ogroženimi so otroci ali ostareli.

Zakaj tako pogosto prihaja do nezgod v prostorih, ki jih najbolj poznamo, in pri opravilih, ki jih opravljamo že od nekdaj?

Strokovnjaki zatrjujejo, da je najverjetnejši vzrok za tako veliko število nezgod v tem, da se doma počutimo varne in sproščene.

Naša pozornost se v hipu, ko zapremo domača vrata, zmanjša. Neposrednih vzrokov je, seveda, več: lahko smo utrujeni, se slabo počutimo, hitimo, ker smo v časovni stiski. Mnogokrat povzročijo nezgode rutina, pozabljivost ali pa neznanje in površnost pri delu.

Dogajajo se, ker nismo dovolj zbrani, ker pozabimo spremljati gibanje otrok in nadzorovati njihovo zvedavost.

Vedno in povsod bi morali upoštevati gibalne sposobnosti otrok in ostarelih, a kot kaže praksa, ni tako. En sam napačen trenutek, nepazljivost, nepravilen gib je dovolj, da prestopimo prag varnosti in zgodi se...

Poskrbimo za varen korak!

Najpogostejši vzrok za poškodbe doma so padci, ki menda predstavljajo kar 80 odstotkov vseh nezgod. Vzroki za padce so slaba vidljivost, nepričakovane ovire na tleh in spolzka tla. Pade-

mo, ker nerodno stopimo, morda smo utrujeni, lahko nas obide slabost ali se nas loti vrtoglavica. Padci se dogajajo vsem, čeprav so pogostejši pri otrocih, ker še niso dovolj spretni, in starejših, pri katerih je orientacija slabša, počasneje reagirajo, se težje gibljejo, slabše vidijo.

Padci na ravnem

Padci na ravnem so običajno

Ovire na tleh

Vsako se lahko spotakne na pragu, stopnici ali se zaleti v izpostavljeni, slabo vidni del pohištva.

Še bolj nepričakovana ovira so nerodno speljane telefonske žice in električni kabli, podaljški do stoječih luči, računalnika, televizije. Ker jih ne pričakujemo, jih težje opazimo.

manj usodni, seveda, če ne pademo na oster predmet, na rob ali vogal pohištva. Če na talnih površinah v stanovanju drsi, jih zaščitimo s premazi ali s tekači proti drsenju. Pomembno je tudi, da so vse preproge in tekači ustrezno pritrjeni, da se ne bomo spotikali ob robove in zavihane vogale.

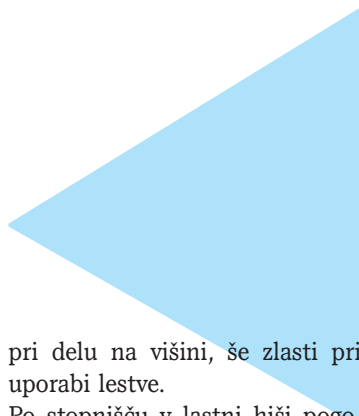
Na mokrih tleh nam hitreje zdrsnemo in nesreča je tu. Polita tla, zlasti, če gre za oljne madeže ali za lužnate raztopine, so še posebej nevarna, ker na njih bolj drsi. Zato moramo vsak madež takoj odstraniti, tla pa je najboljšje pomiti in obrisati.

Padce, ki jih povzročijo take ovire, lahko povsem preprečimo: pragove in stopnice v prostoru označimo z vidnim trakom, žice speljimo ob steni oziroma, kar je še bolje, v vsakem prostoru poskrbimo za večje število fiksnih vtičnic.

Skrbimo za red v prostoru! Pogosto so vzrok za precej zoprne poškodbe in boleče padce prav nepričakovani predmeti na nenavadnih mestih, ob katere se spotaknemo.

Padci z višine

Najhujše so posledice padcev z višine. To so predvsem padci po stopnicah in tisti, ki se zgodijo

pri delu na višini, še zlasti pri uporabi lestve.

Po stopnišču v lastni hiši pogosto hodimo na pamet, saj noge tako rekoč same poznajo višino in razdalje. Pogosto tudi ne prižgemo luči, čeprav je na stopnišču že povsem temno. Zgrešena stopnica ali zdrs po stopnicah zaradi poškodovanega robnika ali slabega obuvala lahko povzročijo hude poškodbe, padec je lahko celo usoden.

Hoja po stopnicah bo varnejša, če bomo stopnišče opremili s trdnim držalom, vsa poškodovana mesta pa takoj popravili.

Ne varčujemo z elektriko na nepravem mestu in ob nepravem času, ampak poskrbimo, da bodo stopnice vedno dobro osvetljene. S tem bomo zmanjšali možnost, da pride do napačnega koraka!

Zelo pogoste so nezgode pri uporabi lestve. Vzrok za padec je lahko nepravilna uporaba lestve ali pa njena nestabilnost. Paziti moramo, na kakšno podlago, pod kakšnim kotom in na kaj naslonimo lestev.

Bodimo previdni, ko stopamo po stopnicah oziroma klinih lestve, saj lahko vsak najmanjši napačen gib povzroči izgubo ravnotežja in padec!

Do nezgod prihaja tudi, če se pri delu na lestvi preveč nagnemo, ko skušamo doseči predmet, ne da bi jo premaknili. Uporabljajmo le lestev, ki je povsem varna! Popravila manjkajočih in razmajanih klinov se ne smemo lotiti sami, saj je kazen za napako prevelika.

Ko kupujemo novo lestev, moramo obvezno preveriti, kako je izdelana, če je dovolj stabilna in ali so stopnice narejene tako, da preprečujejo drsenje.

Za delo na višini je uporaba stola slaba odločitev, ker ne zagotavlja stabilne podlage. Posebej je nevarno, če stole postavimo enega vrh drugega in improviziramo »lestev«! Ni treba veliko, da se taka konstrukcija sesuje in padec je neizogiben.

Nevarnosti v kuhinji

V kuhinji je več možnosti, da se pripeti nezgoda kot v drugih prostorih. Kuhinja je srce stanovanja, tu pripravljamo in kuhamo hrano, tu jemo, pomivamo, pospravljamo. V kuhinji so vsi, tako tisti, ki pripravljajo hrano, kot tisti, ki le delajo družbo. Tudi otroci.

Priprava hrane

Previdnost je potrebna že pri pravi hrane. Pri delu uporabljamo različne ostre predmete, zato je dovolj že majhna nepazljivost ali časovna stiska in nesreča je tu. Najpogostejše poškodbe so vreznine in vbodi, ki jih povzročijo noži, nabodala, strgalniki, odpiralci za steklenice, konzerve...

Poškodujemo se lahko tudi z rezili majhnih gospodinjskih aparatov in z ostrimi robovi konzerv.

Toplotna obdelava živil

Posebno pozorni moramo biti pri toplotni obdelavi živil: pri kuhi in peki. Kuhališča in pečice, vroča posoda, vrele jedi in tekočine povzročijo opekline, če se jih samo dotaknemo.

Pri kuhi je zelo nevarna para, zato bodimo previdni, ko odkrivamo lonce, zlasti pa velja biti previden pri uporabi lonca na zvišan pritisk.

Poškodbe pri cvrenju so zaradi visokih temperatur olja še posebej hude! Posebej pozorni moramo biti pri uporabi odprtega

OČKA, VRNI SE ZDRAV DOMOV!

ognja, plamen mora biti stalno pod nadzorom.

V sodobnem gospodinjstvu se za toplotno obdelavo živil poleg štedilnika uporablja še cela vrsta malih aparatov, ki pripomorejo, da je delo v kuhinji hitrejše, bolj ekonomično. To so mikrovalovna pečica, cvrtnik, grelnik vode in električni čajnik, opekač. Delo s temi pomočniki prav tako zahteva od nas veliko pozornosti in pri upravljanju z njimi moramo v celoti upoštevati napotke proizvajalcev ter varnostne zahteve, zapisane v navodilih.

Kako varni so gospodinjski aparati?

Če so opremljeni z oznako CE, pomeni, da proizvajalec oziroma ponudnik izdelka zagotavlja, da ta ustreza veljavnim varnostnim zahtevam. Nadzora pa je premalo, zato se dogajajo tudi kršitve. Potrebna je previdnost vsaj pri nakupu cenejših izdelkov in tistih, ki prihajajo iz tretjega sveta.

Pomivanje posode in pospravljanje kuhinje

Poškodujemo se lahko tudi pri pomivanju posode in pospravljanju, ne le pri pripravi jedi. Manjše poškodbe (odrgnine, vreznine) nastanejo pri delu, ko se dotikamo ostrih predmetov. Opečemo se lahko tudi z vodo, če iz pipe priteče prevroča. Precej agresivna so tudi nekatera čistila in detergenti, ki jih uporabljamo v kuhinji.

Proizvajalci s pomočjo dogovorjenih simbolov sporočajo, katere snovi so škodljive za zdravje in za kakšno vrsto tveganja gre. Ravnajmo previdno in dosledno upoštevajmo vsa opozorila, obvestila in navodila na izdelkih!

Zbrala Dragica Marinšek

Sreča stanuje v sedmem nadstropju

Kje je že hrupni in razgibani december, poln zabav, prireditev, dogodkov, glasbe! Dolg in umirjen januar nam je prišel kar prav, da smo ohladili glave in začeli uresničevati naše dobre sklepe. Mimogrede, ste že uresničili katerega?

Božički in dedki Mrazi so obiskovali mlado in staro cel december, prinašali bolj ali manj bogata darila, včasih tudi le bonbon in dobre želje. Malo je treba za dobro počutje, če človek pozna prave vrednote.

Nekaj 100 metrov pod zemljo je 17. decembra dedek Mraz večer polepšal obiskovalcem Muzeja premogovništva Slovenije. Kar 250 jih je letos prišlo na nočni ogled, to tradicionalno prireditev, že peto po vrsti.

V črni garderobi so lahko poslušali koncerta vokalne skupine BIT in trobilcev Pihalnega orkestra, skozi jamske rove jih je spremljal dobri mož in jim razdelil sladkarije. Bilo je posebno doživetje, posebej za otroke.

Še ena od tradicionalnih prednovoletnih prireditev je bila 23. decembra v Beli dvorani, kjer smo se sodelavci v Premogovniku Velenje poslovili od delovnega leta ob rudarski malici in voščilih za vso srečo v novem letu direktorja dr. Evgena Dervariča in tehničnega direktorja mag. Marjana Kolenca.

Za prešerno razpoloženje pa so igrali in peli Helena Blagne Zaman in Globus band in tudi pesalcev jim ni manjkalo.

Ko je novoletno bučno proslavljanje že nekoliko potihnilo, nas je znova poživil novoletni koncert Pihalnega orkestra Premogovnika Velenje. Drugačen, nov, spremenjen v mnogih pogledih. Pاملajen orkester, nov dirigent Matjaž Emeršič, nov glasbeni program, odlični solisti orkestra, pevski solo Mat-

Božiček pride s Severnega tečaja, velenjski dedek Mraz iz podzemlja Muzeja premogovništva Slovenije.

»Leto 2004 je bilo zelo uspešno, naj bo tako tudi v letu 2005,« je vsem in vsakemu posebej voščil direktor.

Obiskovalcem so zapeli člani vokalne skupine BIT in zaigrali trobilci Pihalnega orkestra.

Pesem »Kol'kor kapljic, tol'ko let« smo tudi letos zapeli sebi in sodelavcem!.

jaža Mraka in Sanje Mlinar, nastop a capella jazz skupine BIT, voditelj Peter Poles. Dvorana je pokala od energije, sproščenosti, dobre glasbe in živahnih glasbenih ritmov slovenske popevke, jazza in swinga. Poslušalci so uživali na obeh koncertih, 8. in 9. januarja.

»Sreča stanuje v sedmem nadstropju,« je v eni od svojih pesmi zapisal Ježek in še dodal, da dvigalo ne dela, da se je zanjo treba potruditi peš po mnogih stopnicah. Da pa včasih drobna sreča lahko pride tudi na dom, le prepoznati jo kot takšno moramo, je dokazal Rudarski oktet. Sredi januarja je pripravil prijeten mali koncert bolnikom Bolnišnice Topolšica, jim vrnil nasmeh na usta in pomagal pozabiti na bolezen, težave.

»Zdravi ima tisoč želja, bolni le eno!« Prijazna beseda, lepa pesem, iskrena misel pa tudi zdravilo.

Odlični glasovi, izbrane pesmi, vrhunska izvedba – skupina BIT. To so Sašo Šonc, Jerneja Pačnik, Sanja Mlinar, Andreja Ostruh in Matej Jevnišek (od leve).

Dirigent Matjaž Emeršič in godbeniki so s svojo energijo navdušili poslušalstvo.

Muzej dopolnjuje svojo ponudbo

Muzej premogovništva Slovenije je lani obiskalo skoraj 29.000 obiskovalcev, od tega 3.214 tujcev. To je največje število tujih obiskovalcev od odprtja muzeja leta 1999, skupno pa je muzej doslej obiskalo že več kot 150.000 obiskovalcev.

V muzeju so lani odprli stalno zbirko o skoku čez kožo - stari rudarski tradiciji, gostili pa so tudi 2. Mednarodno srečanje sekcije za rudarstvo in premogovništvo pri TICCIH. Ob tem se je v prostorih muzeja zvrstilo še veliko število prireditev, od modne revije do slikarskih razstav in glasbenih nastopov.

V letu 2005 v muzeju načrtujejo ureditev stalne razstave o Premogovniku Velenje, ki bo letos praznoval 130. obletnico začetkov premogovništva v Šaleški dolini, intenzivno pa pripravljajo tudi katalog zvestobe, s katerim želijo vzpodbuditi turistične agencije, da bi bolj pogosto pripeljale svoje goste v muzej.

Veliko si obetajo tudi od novega projekta, ki ga pripravljajo skupaj z Avstriji na Koroškem. Projekt bo predstavil ponudbo šestih muzejev, od tega štirih iz Avstrije (Bad Bleiberg, Železna Kapla, Hüttenberg, Griffen) in dveh iz Slovenije (Mežica in Velenje). Največja prednost projekta bo ta, da ga bo mogoče najti na 500 najbolj obiskanih turističnih točkah na avstrijskem Koroškem, saj spada v sistem t.i. Koroške karte - Kärnten Card.

Visoke kazni za večjo varnost

10.000 sit

Če brez vklopljenega smernika menjate pas ali smer vožnje.

Če pri vzvratni vožnji ne vklopite štirih varnostnih utripalk.

Če prekorajete omejeno hitrost v naselju za 10 km na uro.

Če prekorajete omejeno hitrost zunaj naselja za 20 km na uro.

Če pri sebi nimate prometnega dovoljenja ali policistom ne dovolite pregleda.

Če vozite podnevi brez luči.

Če imate na avtomobilu umazane žaromete.

Če pri zavijanju v levo ne zapeljete do sredine križišča.

Če zaustavite ali parkirate več kot 30 cm od roba ceste.

20.000 sit

Če prekorajete hitrost zunaj naselja, razen na avtocesti, med 20 - 30 km/h - 1 točka.

Če prekorajete hitrost na avtocesti med 20 - 30 km/h

Če parkirate na označenem mestu za invalide, pa niste invalid.

Če parkirate na kolesarski stezi, pločniku, tirnicah, pešpoti, mostu, v predoru...

Če niste pripeti z varnostnim pasom (velja za vsa mesta v avtomobilu).

Če vozite z vozniškim dovoljenjem, ki mu je potekla veljavnost.

Če med vožnjo uporabljate mobilni telefon.

Če imate v avtomobilu preglasen radio.

30.000 sit

Če prekorajete omejeno hitrost v naselju od 10 do 20 km/h.

Če prekorajete hitrost v območju umirjenega prometa za 10km na uro - 1 točka.

Če vozite po napačni strani ceste.

Če na avtocesti prekorajete hitrost med 30 - 40 km/h - 1 točka.

Če od 15. 11. - 15. 3. nimate zimske opreme.

Če imate do 0,05g alkohola v krvi in kažete znake motenj v vedenju - 3 točke.

Če nimate primerne varnostne razdalje.

Če zapeljete v rumeni semafor.

Če imate na avtu neočiščena stekla in ogledala.

Če vozite na sovoznikovem sedežu osebo, ki je pod vplivom alkohola, mamil ali psihoaktivnih zdravil.

40.000 sit

Če vozite vzvratno na nepreglednem delu ceste ali

tam, kjer je prepovedano - 3 točke.

Če prekorajete hitrost zunaj naselja, razen na avtocesti, nad 30 do 40 km na uro - 3 točke.

Če prehitevate po odstavnem pasu - 3 točke.

Če prehitevate ob zmanjšani vidljivosti - 3 točke.

Če imate od 0,05 do 0,8 g alkohola na kilogram krvi - 4 točke.

50.000 sit

Če vozite z neprilagojeno hitrostjo - 4 točke.

Če pri vključevanju ne pustite mimo vseh vozil, ki vozijo po prometnem pasu - 4 točke.

Če ne omogočite varnega prečkanja pešcem na prehodu za pešce - 4 točke.

Če na avtocesti obračate, vozite vzvratno ali parkirate.

Če kot priča prometne nesreče policistom ne posredujete vseh podatkov.

60.000 sit

Če prekorajete omejeno hitrost v naselju nad 20 - 30 km/h - 3 točke.

Če prekorajete hitrost v območju umirjenega prometa od 10 - 20 km/h - 3 točke.

Če imate več kot 0,8 do vključno 1,10 g alkohola na kg krvi - 5 točk.

Če prekorajete hitrost na avtocesti za več kot 50 km/h - 5 točk in prepoved vožnje.

Če zapeljete skozi rdečo luč ali ne upoštevate posebnih znakov policistov.

100.000 sit

Če vozite vozilo, ki ne izpolnjuje pogojev glede varstva okolja ali nima brezhibnih naprav za upravljanje in ustavljanje.

Če zaradi neupoštevanja prometnega znaka obvezne uporabe snežnih verig ovirate ali onemogočate promet.

Če ne omogočite ali ne sodelujete pri pregledu vozila, opreme, naprav in tovara na zahtevo policista.

120.000 sit

Če imate pri sebi ali na vozilu naprave, s katerimi bi lahko preprečili ali motili delovanje merilnih ali drugih naprav policistov.

Če v naselju za več kot 30 km/h prekorajete hitrost - 5 točk in prepoved vožnje.

Če imate več kot 1,10g alkohola na kilogram krvi - 10 točk in prepoved vožnje.

Če se vozite z neregistriranim vozilom.

Povzetek iz Zakona o varnosti v cestnem prometu (UrL RS, št.83/04, 29. 7. 2004)

Jahorina – gostiteljica 14. Ol

Sedež Olimpijskega centra Jahorina v Bosni in Hercegovini, kjer so bile leta 1984 14. zimske olimpijske igre, se nahaja na istoimenski planini in pripada Dinarskemu planinskemu sistemu.

Najvišji vrh planine je Ogorjelica s 1916 m nadmorske višine.

Poleti je prekrita z gosto zeleno travo, pozimi pa z do 3 metre visokim snegom.

Najbližje večje mesto je Sarajevo, od katerega se pride do Jahorine prek Pal (28 km) ali Trebeviča (32 km). Od Banjaluke je oddaljena 200 km, od Beograda 320 km ter od Zagreba 350 km.

Na Jahorini je povprečno 175 snežnih dni - od oktobra do konca maja. Desetletno povprečje višine snežne odeje v februarju je 106 cm.

Na Jahorini se meša mediteransko in kontinentalno podnebje, zato ima klima zelo ugodni vpliv za človeški organizem.

Olimpijski center razpolaga s 4 sedežnicami in 4 vlečnicami. Skupna kapaciteta je 7500 smučarjev na uro na 25 kilometrih urejenih smučišč.

Urejenih je 20 prog, med katerimi sta dve težki (olimpijski progi), 14 srednje težkih, štiri pa so turistične. Začetki prog so v glavnem na višini okoli 1.800 metrov, najdaljše proge pa so dolge prek dveh kilometrov.

Lani so v svoj vozni park pridobili še dva nova tepalnika snega. V neposredni bližini smučišč vas pri-

čakujejo restavracije z ponudbo iz žara ter toplimi in hladnimi napitki.

Zimska sezona je, seveda, odvisna od snežnih razmer in traja načeloma od 15. decembra do 15. aprila. V poletnem času pa je Jahorina primerna za sprehode, kondicijske priprave športnikov, nabiranje gozdnih sadežev in zelišč.

Od 26. 2. do 5. 3. 2005 vas vabimo na smučanje na Jahorino: smučanje, čevapčiči na smučišču, nora zabava po norih cenah, dobra namestitev (7 x polpenzion v novih vilah), odlična hrana, avtobusni prevoz, ogled Sarajeva,... za samo **54.900 SIT** na osebo!

Otroci do 2. leta gratis, 1 otrok do 12. leta z dvema odraslima na skupnem ležišču 38.700 SIT, na tretjem ležišču 45.180 SIT.

Cene smučarskih vozovnic: 6-dnevna odrasli 120 KM, otroci do 14 let 80 KM!

Podrobnejši program najdete na spletni strani www.gost-turizem.com/

Veliko je poti, a le ena je prava!

Turistična agencija Gost, Rudarska cesta 6, Velenje, telefon 897 32 80!

Klamidija

Ljudje se v sproščenem razgovoru pogosto lotevajo različnih bolezni, spolno prenosljivih bolezni (SPB) pa se izogibajo. Tako kot so pred stoletji šepetali o sifilisu in gonoreji, tako se danes, s previdnostjo, strahom in zgroženostjo, obnašajo do aidsa, pa tudi do ostalih SPB.

Čeprav je v medijih o njih mogoče veliko slišati in prebrati, pa ob razgovorih vedno znova ugotavljam, da se pri številnih sogovornikih v znanju in vedenju o teh boleznih pojavlja velika praznina.

V življenju neprestano vzpostavljamo odnose. V majhnem vesolju maternice najprej z mamo, nato z zunanjim svetom, ljudmi in stvarmi v njem. Z njimi raste in se razvijamo. Z njimi se umeščamo, skrbimo za svojo pozicijo in delamo življenje lepše. Z njimi tudi ohranjamo človeštvo. Ob nevednosti, neprevidnosti in malomarnosti pa lahko z njimi tudi širimo bolezn.

SPB so bakterijske ali virusne okužbe, ki se najpogosteje prenašajo med spolnimi partnerji. Najbolj pogosti virusni SPB sta okužba s humanim papilomavirusom in genitalnim herpesom. Med bakterijskimi SPB so pri moških najpogostejše klamidijske okužbe sečnice, pri ženskah pa okužbe materničnega vratu.

Neodgovorni spolni odnosi so dejavniki tveganja

Pogosto menjavanje partnerjev, posebne spolne zahteve ter neustrezna zaščita pri spolnem odnosu zvečajo tveganje za pojav SPB. Pomemben dejavnik tveganja je tudi starost. Mladostniki so najbolj ogrožena skupina. Nekatere SPB (garje, sramne uši) nimajo dolgoročnih posledic, druge pa lahko pomembno okvarijo zdravje.

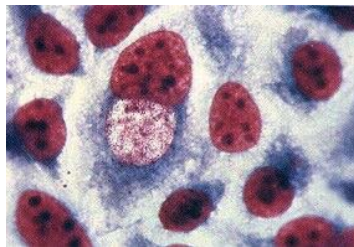
Okužba s človeškim papilomavirusom predstavlja najpomembnejši dejavnik tveganja za nastanek raka na materničnem vratu, okužbe z virusom HIV pa pridejo do nastanka aidsa.

Klamidijsko vnetje rodil okvarja rodno sposobnost ženske, zveča možnost zunajmaternične no-

sečnosti in neplodnosti. Pojavi se lahko pozni spontani splav ali prezgodnji porod. Prenos vnetja z matere na novorojenca lahko povzroči klamidijsko okužbo oči ali pljučnico.

Ocenjujejo, da se v ZDA vsako leto na novo okuži 3 do 5 milijonov ljudi. Posameznik, okužen s klamidijo je v primerjavi z neokuženim kar 3 do 5 krat bolj ogrožen za okužbo z virusom HIV, če pride v stik z osebo, ki je HIV pozitivna. Natančnih podatkov o pogostosti pojavljanja klamidijske okužbe rodil v Sloveniji nimamo. Po ocenah naj bi se gibale med 3 in 6 odstotki.

Osebe, pri katerih poteka okuž-

Klamidija je bakterija, ki za preživetje in razmnoževanje potrebuje živo celico - pogled skozi mikroskop.

ba brez znakov, so pomemben rezervoar za širjenje klamidije med spolno aktivnim prebivalstvom. Pogosteje se okužijo ženske, ki zgodaj začnejo s spolnimi odnosi, pogosto menjajo partnerje, so mlajše ter uživajo oralna kontracepcijska sredstva. Možnost, da se zdrava ženska okuži od moškega, je večja kot obratno.

Opazujmo se!

Klamidija je bakterija, ki za preživetje in razmnoževanje potrebuje živo celico. Človek je njen edini gostitelj. Ima poseben razvojni ciklus z dvema različnima oblikama - elementarnim telescem, ki je kužno, ter retikularnim tele-

scem, ki ima presnovno in delitveno funkcijo.

Pri moških okužba v več kot polovici primerov povzroči vnetje sečnice. Inkubacijska doba traja od 1 do 3 tedne.

Bolezni znaki so sprva skromni, včasih celo odsotni. Okužba se lahko prevesi v kronično, z blagim izcedkom ali pekočim odvajanjem seča. Pojavi se lahko zaplet v smislu vnetja prostate ali nadmodka, včasih kot posledica tudi neplodnost. Moški z nezdravljeno okužbo predstavljajo stalen vir okužbe in širjenje bakterij. Opisujejo tudi redke zaplete, povezane z avtoimunostjo, kamor pripisujemo Reiterjev sindrom (vnetje sečnice, poškodbe na očeh, spremembe sklepov in kože).

Pri ženskah sta najpogostejši mesti okužbe s klamidijo vrat maternice in sečnica. Bolezni znaki so skromni - morda le zvečan izcedek rumenkaste barve iz nožnice in krvavitev po spolnem odnosu.

Znaki okužbe se pojavijo 7 do 14 dni po spolnem odnosu z okuženim partnerjem. V najbolj ogroženo skupino sodijo mladostnice. Nezrel maternični vrat ni sposoben izločati zaščitnih protiteles. Poleg tega imajo več partnerjev, med njimi več mlajših, okuženih s SPB.

Nezdravljena ali asimptomatična klamidijska okužba materničnega vratu se lahko razvije v medenično vnetno bolezen - vnetje maternice, jajcevodov, včasih tudi jajčnikov.

Kar 65% odstotkov bolezni naj bi bilo klamidijskega izvora. Pojavijo se lahko zarastline v medenici in zamašitev jajcevoda, kot posledica pa zunajmaternična nosečnost in neplodnost.

Včasih so prisotni tudi resni zapleti: okužba posteljice in ovojnice zarodka, spontani splav,

prezgodnji porod in okužba novorojenca.

Sama bolezen poteka z blagimi bolečinami v spodnjem delu trebuha. Včasih se pojavi spremenjen izcedek iz nožnice ali pa le pekoč seč. Zvečane telesne temperature, slabosti ali bruhanja ni. Približno 20 odstotkov žensk z medenično vnetno boleznijo postane neplodnih, 18 odstotkov jih ima kronične bolečine v medenici, pri 9 odstotkih pa pride do zunajmaternične nosečnosti.

Podučimo se!

Klamidija se najpogosteje prenaša s spolnim odnosom. Okužimo se lahko tudi s prsti, ko prenese mo žnični izcedek na očesno veznico. Za klamidijsko okužbo veljajo splošno sprejeti dejavniki tveganja za SPB. Pomemben je vzorec spolnega obnašanja obeh partnerjev, kamor štejemo: starost ob prvem spolnem odnosu, število partnerjev, specifične spolne zahteve ter neustrezno zaščito. Ti dejavniki še posebej veljajo za mladostnike, ki pričnejo s spolnimi odnosi prezgodaj. Vpletajo se fiziološki dejavniki, nezaveščenost, nezainteresiranost, pomanjkanje informacij in premajhna odgovornost za lastno spolno življenje.

Klamidijsko okužbo dokažemo z mikrobiološko preiskavo vzorcev sečnice, materničnega vratu ali seča. Na voljo je kar nekaj enostavnih, hitrih in zanesljivih testov. Pri zdravljenju enostavnega vnetja je zdravilo izbora azitromicin. En gram zdravila zaužijemo v enkratnem odmerku. Pri kompliciranih vnetjih moramo zdravljenje ustrezno podaljšati.

Pomembni so ukrepi za preprečevanje spolno prenosljivih bolezni. Zelo pomembna je vzgoja v šoli in medijih za varno spolnost. Za-

četek spolnega življenja naj bi bil poznejši, partnerjev naj ne bi menjavali, ob odnosih pa uporabljali zaščitna sredstva.

Kontracepcijske tablete olajšajo okužbo s klamidijo, nekatera lokalna sredstva pa preprečujejo klamidijsko in gonokokno okužbo. Za preprečevanje okužbe je pomembno ugotavljanje okužbe, pregled partnerja in čimprejšnje zdravljenje partnerjev. Zaščita s cepivom, ki je danes na voljo, ni trajna.

Zaščita pred okužbami s SPB je pogojena z isto in stalno zvezo dveh partnerjev. Verjetnost okužbe zmanjšamo, če nimamo spolnih kontaktov s partnerji, za katere obstaja večja verjetnost, da so okuženi. Dobra zaščita je uporaba pregradnega zaščitnega sredstva (kondom), ki onemogoči prenos telesnih izločkov z okuženih oseb. Pomembna je pravil-

na uporaba, zato:

- kondom namestite na nabrekel penis preden pride do stika s spolnimi organi,
- kondom uporabljajte ves čas spolnega odnosa,
- pri vsakem spolnem odnosu uporabite nov kondom,
- ne nosite kondomov po žepih, ker se lahko poškodujejo.

Kot pri ostalih boleznih velja tudi pri SPB pravilo, da je panika povsem odveč. Bolezen moramo poznati in vedeti, kako ob njej ukrepati. Le tako jo bomo lahko tudi uspešno preprečili.

Če pa se že pojavi, jo moramo čim prej odkriti in pričeti pravočasno in ustrezno zdraviti. Tudi tukaj velja pravilo doslednosti, spoštovanja in zaupanja. Še kako pa je pomembno, kdaj, kako in s kom vzpostavljamo odnose.

prim. Janez Poles,
dr. med.-internist

Program izletov Planinske sekcije Premogovnika Velenje

Planinska sekcija je za svoje člane in ljubitelje pohodništva pripravila pester program izletov v letu 2005. Na Ratitovec, Pasjo raven – Dražgoše in Goro Oljko so se že podali v januarju, do konca leta pa vas vabijo na tele pohode in izlete:

datum	smer	težavnost	višina v m	vodja izleta
5. 2.	Rogla	lahka pot	1500	Franc Maršnjak
26. 3.	Sabotin, Korada – Staničev pohod	lahka pot	812	Franc Maršnjak
9. 4.	E6	lahka pot		Marjana Borovnik
27. 4.	Dimnica - Slavnik	lahka pot	1028	Husein Djuherič
21. 5.	Jerebikovec	lahka pot	1500	Franc Maršnjak
11. 6.	Bele Stene	zahtevna pot		
18. 6.	Gora Oljka - pohod bosih	lahka pot	733	Milan Okorn
3. 7.	Dovški križ	zahtevna pot	2542	Husein Djuherič
28. 7.	Nordkap (Norveška)	lahka pot		Husein Djuherič, Marjana Borovnik
27. 8.	Fužinske planine - Vogli	zahtevna pot	2400	Franc Maršnjak
17. 9.	Gorje – Blejska koča - Pokljuka	lahka pot	2014	Franc Maršnjak
15. 10.	neznano	lahka pot		Marjana Borovnik
12. 11.	Koprivna - Olševa	lahka pot	1929	Husein Djuherič
26. 12.	Štefanov pohod	lahka pot	1108	Marjana Borovnik

Članarina za leto 2005 za odrasle je 3.800 SIT in jo lahko poravnate pri Marjani Borovnik v kadrovski službi in tudi pri Jožici Peterlin v športnem društvu.

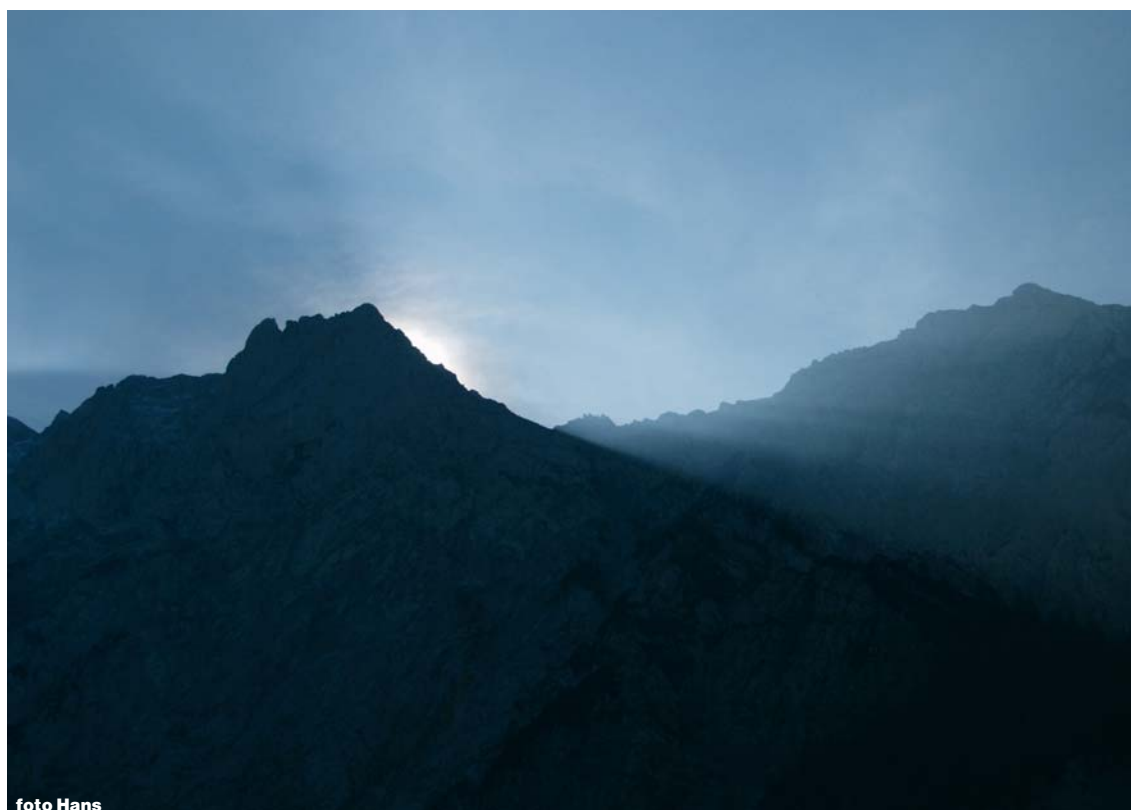

foto Hans

Počitniški tečaji smučanja in deskanja

Športno društvo organizira za svoje člane v zimskih šolskih počitnicah od 21. do 25. februarja na smučišču Golte smučarska tečaja alpskega smučanja in deskanja na snegu za otroke in odrasle.

Cena petdnevnega tečaja, ki vključuje tedensko dnevno smučarsko vozovnico, tople obroke, čaj, stroške tečaja in prevoz, je:

- za otroke od 7. do 14. leta 17.000 SIT,
- za odrasle 21.500 SIT.

Organiziran bo prevoz z avtobusom. Tečajniki se bodo vsako jutro ob 7.30 odpeljali izpred Rdeče dvorane v Velenju in se vračali ob 15.30. Možnost plačila na 2 mesečna obroka. Število tečajnikov je omejeno na 150.

Vpis v tečaj bo v torek, 15. februarja, od 6. do 15. ure na sedežu športnega društva.

Ob vpisu boste prejeli bloke za malico in petdnevno vozovnico. V primeru, da bi bil tečaj odpovedan, boste karte in bloke vrnili, sicer vam znesek zanje odtegnemo od plače.

Dodatne informacije dobite na sedežu športnega društva osebno ali na tel.: 5 863 043 ali int. 18-20 ali gsm 041 647-889.

Vabljeni!

Nadaljevalni plesni tečaj

Športno društvo organizira za svoje člane, ljubitelje plesa, nadaljevalni plesni tečaj pod strokovnim vodstvom učiteljev plesne šole Devžej.

Pričetek tečaja: **1. februar 2005**

Lokacija: avla osnovne šole Šalek

Trajanje: 8 vadb, 2 šolski uri, vsak torek med 19. uro in 20.30

Cena: 6.000 SIT

Prijave: športno društvo do 28. januarja

Zimski teniški turnir

Športno društvo vabi svoje člane in članice na zimski teniški turnir žrebanih dvojic.

Kraj: TRC Jezero, Bela dvorana

Čas: sobota, **5. februar 2005, ob 16. uri**

Pari: odločalo bo žrebanje

Prijavnina: 500 SIT, poskrbljeno bo za hrano in pijačo

Prijave: osebno pri športnem društvu ali po telefonih: 5863-043 ali interno 18-20

Ponujamo vam

GSM telefonske aparate, mobi pakete, brezvrvične aparate Siemens, Panasonic, GSM po izredno ugodnih cenah.

Pri nas lahko kupite razne telefonske aparate iz Mobitelovih prodajnih akcij in opremo, sklenete novo naročniško razmerje ali pa ga podaljšate.

MOŽNOST

PROSTOROČNEGA
TELEFONIRANJA

PLANTRONICS M2500

LOGITECH HS-01

MOTOROLA E1000

NOKIA 3510i

ERICSSON K 500i

SIEMENS CX 70

SIEMENS MC 60

SIEMENS GIGASET C340

NUDIMO VAM CELOTEN VIDEO NADZORNI SISTEM Z VISOKO KVALITETNIMI KAMERAMI ZA VAŠ DOM (NADZOR OTROŠKIH SOB, VHODOV V PROSTORE...), NADZOR POSLOVNIH PROSTOROV PO ZELO KONKURENČNIH CENAH. ZAPOSLENIM V PS PREMGOVNIK VELENJE OMOGOČAMO OBROČNO PLAČILO PREKO OSEBNIH DOHODKOV.

PRI NAS SE ZA VSAKOGAR NAJDE NEKAJ, ZATO NAS ČIMPREJ OBIŠČITE!

TELKOM SISTEMI, d.o.o., Preloška cesta 1, 3320 Velenje, telefon: 03 899 6402 ali interno 6402

RAZPIS

za dodelitev najemnih stanovanj in stanovanj za zamenjavo za leto 2005

Premogovnik Velenje v skladu s sprejetim pravilnikom zbira prošnje za dodeljevanje in zamenjavo najemnih stanovanj za leto 2005.

Obveščamo vas, da lahko vključno do 15. 2. 2005 izpolnite prošnjo za dodelitev oziroma zamenjavo stanovanja, ki jo dobite pri svojih obratnih tehnikah ali v podjetju HABIT d.o.o., Kersnikova 11, Velenje.

Prošnje morate na novo oddati vsi prosilci. Prošenj, oddanih preteklo leto in prej, pri izdelavi prioritete liste za dodelitev oziroma zamenjavo stanovanj za leto 2005 ne bomo upoštevali. Prosilci oddajte prošnje posebej za dodelitev stanovanja ali za zamenjavo. Pravilnik uveljavlja enotno prioriteto listo za Premogovnik Velenje.

Prošnjo izpolnite sami in jo dostavite svojemu obratnemu tehniku ali na sedež podjetja Habit d.o.o., vključno do 15. 2. 2005.

Prošenj, prispelih po tem datumu, ne bomo upoštevali.

Pravilnik velja tudi za delavce povezanih družb poslovnega sistema Premogovnik Velenje.

Premogovnik Velenje, d.d.

Zahvala

Ob smrti mojega očeta

Demala Đogića

se zahvaljujem sindikatu in sodelavcem v obratu za oskrbo in urejanje transportnih naprav HTZ IP za izrečena sožalja in denarno pomoč.

Ekrem Đogić

Zahvala

Ob smrti mojega očeta

Ludvika Miklavca

se zahvaljujem sindikatu Premogovnika Velenje in sodelavcem v obratu za oskrbo in urejanje transportnih naprav HTZ IP za izrečena sožalja in denarno pomoč.

Marjan Miklavc

Zahvala

V trenutkih bolečine, ob mnogo prerani izgubi moža in očeta, se zahvaljujemo za izkazano pomoč, izrečene tople besede, darovano cvetje in sveče vodstvu Premogovnika, vodstvu HTZ, sodelavkam in sodelavcem gospodarskega sektorja ter ostalim sodelavcem Premogovnika in vseh hčerinskih družb.

Tatjana, Polona in Anja Krenker

DUH NOROSTI NA PROSTOSTI

04.-06.02. PUSTOVANJE V ROVINJU 6.200 SIT/dan
05. in 08.02. KARNEVAL V BENETKAH 6.500 SIT
05.02. BELJAŠKI KARNEVAL 4.950 SIT
06.02. PUSTNI KARNEVAL V RIJEKI 8.500 SIT za 2 osebi
08.02. PUST V MUENCHNU 7.900 SIT

ROMANTIČNI VALENTINOVSKI PAKETI

11.-13.02. VALENTINOVSKI V POREČU 15.500 SIT
11.-13.02., 18.-20.02. ROMANTIČNI VIKENDI V ROVINJU 6.200 SIT/dan
12.-13.02. VIKEND ZA ZALJUBLJENCE V PRAGI 33.900 SIT za 2 osebi
12.-13.02. BUDIMPEŠTA ZA VALENTINOVSKI 11.000 SIT
12.-13.02. ROMANTIČNA PRAGA 15.500 SIT
12.-13.02. ROMANTIČNA BRATISLAVA 11.000 SIT
19.-20.02. VALENTINOVSKI VIKEND V BUDIMPEŠTI 24.900 SIT za 2 osebi

LAHKIH NOG NAOKROG

04.-05.02. PO NAKUPIH V MUENCHEN 20.500 SIT
12.02. DUNAJ Z RAZSTAVO MARCA CHAGALLA 9.990 SIT za 2 osebi
26.02. 400 LET FRANCOŠKEGA SLIKARSTVA V BUDIMPEŠTI 6.500 SIT
05.-06.03. VIKEND OB DNEVU ŽENA V PRAGI 33.900 SIT za 2 osebi
12.-13.03. VIKEND OB DNEVU ŽENA V BUDIMPEŠTI 24.900 SIT za 2 osebi

ZIMA NA MORJU

2-DNEVNI PAKET V HOTELU BARBARA V FIESI 24.900 SIT za 2 osebi
(2 x nočitev z zajtrkom za 2 osebi, prost vstop v bazen, uporaba fitnesa, taksa)

3-DNEVNI PAKET v UMAGU ali POREČU od 16.900 SIT,
v ROVINJU od 17.900 SIT, MEDULINU od 15.500 SIT,
NA LOŠINJU od 16.500 SIT...

ZIMSKE RADOSTI NA SMUČIŠČIH

08.02. KORALPE 2.500 SIT (prevoz)
26.02.-05.03. JAHORINA 54.900 SIT
(prevoz, 7 x polpenzion, ogled Sarajeva)
19.-20.03. SMUČARSKI POLETI V PLANICI 2.500 SIT
(prevoz) + karta 2.500 SIT

NE SPREGLEJTE TUDI UGODNE PONUDBE V ZADNJEM HIPU TER
V ZDRAVILIŠČIH. NA POLICAH ŽE TUDI KATALOG KRIŽARJENJE 2005!

TURISTIČNA AGENCIJA GOST
Rudarska cesta 6 - Velenje
Tel: 897 32 80, Fax: 897 32 81
www.gost-turizem.com

*Veliko je poti,
a le ena je prava!*

Valentinovo

Valentinov ples v Restavraciji Jezero

sobota, 12. februar, ob 20h

Izkažite ljubezen svoji izbranki na večerji in plesu ob zvokih ansambla Faloti.

Valentinova večerja na Vili Široko

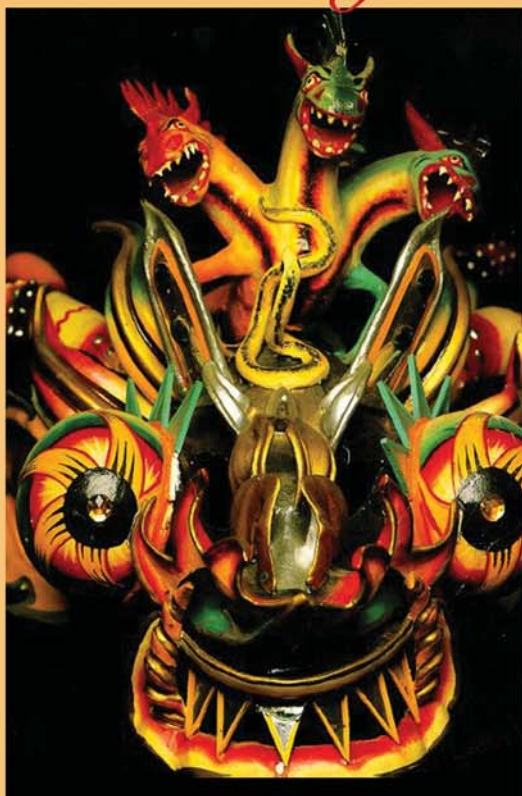
ponedeljek, 14. februarja, ob 19h

Naredite vtis na svojo ljubezen v prijetnem ambientu Vile Široko, ob vrhunski kulinariki in izjemnih vinih. Za romantično vzdušje bo poskrbel pianist, za prijeten pogovor pa vi.

Ljubezen gre skozi želodec!

Več informacij: 03 898 31 65 | 041 798 310 | www.gost.si | ales.hoheger@rlv.si

Pustovanje

Pustni ples v Restavraciji Jezero

sobota, 5. februar, ob 20h

Ples v maskah z ansamblom FALOTI. Pustni meniji. Nagrade za najizvirnejše maske. Prava zabava!

Pustni festival MOZIRSKI PUST

petek, 4. 2.: D' Kwashen Retashy, Ivana Brkič, ...

sobota, 5. 2.: Brendi, V. Kalember, ans. Pop n' dekl, ...

nedelja, 6. 2.: otroška maškerada z Atomic Harmonic

torek, 8.2.: pustna povorka in ans. Slovenski Express, ...

GLASBENE PRIREDITVE SE BODO ODVIJALE V OGREVANEM ŠOTORU ZA 1.500 LJUDI NA SEJMIŠČU PRED MOZIRSKIM GAJEM, KJER BO POSKRBLJENO TUDI ZA PESTRO GOSTINSKO PONUDBO PODJETJA GOST.

Več informacij: 03 898 31 65 | 041 798 310 | www.gost.si | ales.hoheger@rlv.si

Nagradna križanka

AVTOR: DUŠAN KOVAGIČ	JED IZ JAJC, SLA- DKORJA IN MOKE	GLAVNO MESTO JUŽNE KOREJE	NAJVIŠJI VOJAŠKI ČIN V MORNARICI		ČAROVNIK	ROBERT OWEN	OSEBA Z RAZVITIM ČUTOM ZA LEPOTO	GLAVNI ŠTEVNIK	GRAFIČNO ZNAM. ZA ČLENITEV BESEDILA	PREDEL OB RAMI	
ČEBELI PODOBNA ŽUŽELKA				POSUŠENO SMREKOVNO LUBJE PEKETANJE							
VMESNI PROSTOR											
SVETLINA VOTLIH ORGANOV POZITIVNE LASTNOSTI						PADAVINE V OBLIKI ZRN KITARIST HENDRIX					
								IVAN MINATTI			
								SKLEPNA BESEDA			
PRVA ČRKA GRŠKE ABECEDE	NAMESTNIK KONZULA	TERBIJ	REKA V SEVERNI AVSTRALJI	NAMIZNO PREGRI- NJALO HIMALAJ. NOSAC							
ŠOLA ZA NOVE ŠOFERJE					KDOR KOGA RESI						
					KEMIČNO NE- DELJIVI DE- LEC SNOVI URNA				PISATELJ (EDGAR ALLAN) RUSKI AVTO		
DRAMSKO DELO KOT BESEDNI DEL V OPERI					ŽENJA LEILER STROKOV. ZA KEMJO		PESNICA NOVY ŽENSKA, KI ČUVA ŽIVINO			PORTU- GALSKO OTOČJE V ATLANTIKU	KORIST
FRANK CAPRA		DIAREJA VEČJI RAVEN SVET				PRIMOŽ EKART		MUSLIMAN. BOG PISATELJICA VAŠTE			
ZRAK (LATIN.)			ČLAN SAMO- STANSKEGA REDA NATRIJ			ZASTRUP. S KISLIMI SNOVMI PROSTOR ZA KOLESA					
PREKOP LEVI PRITOK LABE					SLOVENSKI ARHITEKT FABIANI MEHKA KOVINA		NAJVEČJE MESTO NIGERIJE ORANJE				
VEČJA ROPARSKA NOČNA PTICA				ITALIJANSKI NAFTNI KONCERN		Z VODO OBDANO KOPNO			SOLMIZAC. ZLOG KARIBDINA SOSEDA		
AMERIŠKA IGRALKA BLYTH			KULTURNA RASTLINA	SODNIK V GR. MITOL PODZEMLJU AL PACINO		ANTIČNO GLASBILO		OSTER S-JU PODOBEN GLAS OČKA			
EMIGRANT, KI DOBI PO- LITIČNO ZATOČIŠČE						KREPELCE	DOBA, VEK	AGATHA CHRISTIE OTILJA		PTICA UJEDA STA- REGA SVETA (BRKATI)	RDEČE RUMENO BARVILO, KANA, HENA
ZABAVIŠČE Z VRTILJAKI (POGOVOR.)							GRAFIČNA TEHNIKA				
POLET, ZANOS					IZTOK REMS		PLINAST OGLJIKO- VODIK MOSKI SPOLNI UD			VELIKA JUŽNOAMER. PAPIGA	
MEDNARO- DNO ZDRU- ŽENJE KNJ- ŽEVNIKOV							DEL TENISKE IGRE		Nagradna križanka GOST, d.o.o. Napišite geslo iz križanke na dopisnico in jo do 17. februarja pošljite na naslov: Uredništvo Rudarja, Premogovnik Velenje, Partizanska 78, 3320 Velenje. Nagrade: 1. nedeljsko kosilo za 2 osebi v Vili Široko 2. nedeljsko kosilo za 2 osebi v Restavraciji Jezero 3. 2 pizzi v Bistrotu Arkada.		
NEKDANJI SLOVENSKI TELOVADEC HODIČ											
DEL OBRAZA											
BODEČA RASTLINA S ŠKRILATNI CVETI											

Rešitev nagradne križanke Športnega društva, objavljene v Rudarju 11/2004, sta gesli: »Zaključek leta na smučeh« in »Golte«.
Nagrade športnega društva bodo po pošti prejeli:
Robert Rednak, Foitova 4, 3320 Velenje, Sebastijan Pintarič,

Šmartno ob Paki 84, 3327 Šmartno ob Paki in Matej Velunšek, Kersnikova 21, 3320 Velenje.
Čestitamo nagrajencem, vse bralce pa vabimo k reševanju nove nagradne križanke v tej številki Rudarja.

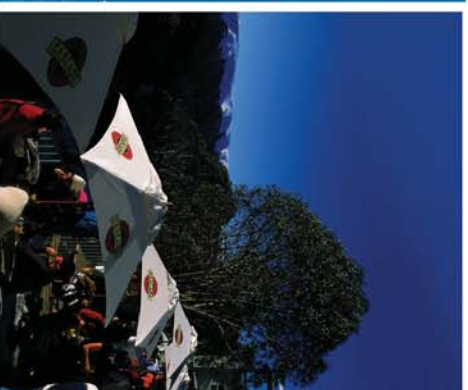
Šparaj moči...

Greš smučat na žur?

...marca bo kuli!

LA JOUE DU LOUP Francija

5. - 12. marec

100 KM SMUČIŠČ | VELIK BORDER PARK | ŠOLA SMUČANJA, BORDANJA | TEST NOVE OPREME

CENA: **6 x 9.500 SIT** (57.000 SIT)

NON-STOP ANIMATOR: **VULI MASTA**
NAGRADNE IGRE | HUMOR | GLASBA

Izredno prijeten smučarski center, ki s svojimi 100 km smučišč zagotavlja odlično smuko. Poleg smučanja bo animator VULI nonstop skrbel za pravo zabavo. Animirani boste že na samem štartu, v avtobusu, na smučišču, z nagrajnimi igrami ter vsak večer v rezidenci | RESIDENCE SECLYM - Šodobno urejene apartmajske hiše se nahajajo neposredno ob smučišču. V rezidencah so trgovine, barji, nočni lokali | Opis namestitve: 1/4 APP (dvosobni); predprostor ali hodnik (2 ležišči), spalnica (3 ležišča), kuhinjska niša in jedilni kotl, kopalnica, stranišče, balkon ali 1/6 APP (trisosbni); 2 dnevna prostora (4 ležišča), ločena kabina s pogradom, kuhinjska niša in jedilni kotl, kopalnica, stranišče, balkon | CENA: 57.000 SIT oz. 6 x 9.500 SIT (pri udeležbi min 42 potnikov)

CENA VKLJUČUJE: avtobusni prevoz na relaciji Velenje – La Joue du Loup – Velenje, 7 nočitev v apartmaju za 4 ali 6 oseb, turistično pristojbino, 6-dnevno smučarsko vozovnico, Coris zagorovanje, šolo smučanja, testi smuči in animacijski program, sendviči in drink na avtobusu, foto in video CD, Kavčija: 160 EUR/apartma | Možno doplačilo: zagorovanje rizika odpovedi 2.950 SIT.

INFO: TA GOST | 03 897 32 80 | ales.hohenger@rlv.si | 041 798 310 | VULI - 041 554 451